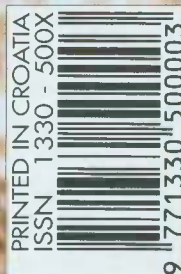

HRVATSKI VOJNIK

Broj 26. Godina II. 25. ožujka 2003. www.hrvatski-vojnik.hr BESPLATNI PRIMJERAK

Sretan Uskrs!

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X

9 771330 500003

U organizaciji Marshall Centra u Skoplju održana konferencija zemalja Američko-jadranske povelje

**Prema članstvu u NATO-u
- perspektive i izazovi**

KIJEV

Manje vojnika u Ukrajini

Ukrajinski parlament prošlog je tjedna odlučio srezati broj pripadnika svojih oružanih snaga za 40 000 (30 000 vojnika i 10 000 civila). Postojeći broj od 285 000 (210 000 vojnika i 75 000 civila) bit će smanjen do kraja ove godine.

Također je zaključeno da će obvezatno služenje vojnog roka trajati 12 mjeseci umjesto aktualnih 18. Iznimka će biti mornarica, u kojoj će rok i dalje trajati godinu i pol, a odrađivanje duga domovini za visokoobrazovane specijaliste će trajati 9 mjeseci.

Dugoročni plan ukrajinske Vlade podrazumijeva potpunu profesionalizaciju do 2010. godine s ukupnim brojem od otprilike 100 000 pripadnika.

TAIPEI

Vježba na Tajvanu?

Prema izvješćima web stranice tiskovine The Liberty Times, Tajvan i Singapur će od kraja ožujka do početka travnja na tlu prvoimeno-vane države održati zajedničku vojnu vježbu.

U vježbi, uz tajvansku motoriziranu pješačku bojnu i singapursku brigadu, topništvo i tenkove, na tlu tajvanskog okruga Hengchun djelovat će i tajvanski jurišni helikopteri Super Cobra, te singapurski Super Puma. Tajvansko ministarstvo obrane odbilo je komentirati navode. Inače, Singapur priznaje NR Kinu, ali ima bliske odnose s Tajvanom, što potvrđuje činjenica da Singapurci vode tri vježbovna postrojenja na Tajvanu u sklopu zajedničkog programa suradnje Operation Hsing Kuang.

Iste novine tvrde da će vježbi nazočiti američki i japanski savjetnici.

KABUL

Prisegnuli budućim časnici

Na afganistanskoj nacionalnoj akademiji 17. ožujka prisegnuo je prvi naraštaj kadeta koji su uspješno završili pripremni tečaj, te stekli pravo pohađati vojnu akademiju. Pred dužnosnicima afganistanske vojske i međunarodnih snaga prisegnulo je 112 kadeta. Pripremni tečaj obuhvatio je tjelesnu pripremu, osnovu pješačke taktike, temeljnu uporabu oružja, prvu pomoć te uobičajeni vojnički drill.

LONDON

Heroj Beharry

Savljenje ratnih heroja Britanci ne smatraju niti zas-tarjelim niti patetičnim, što se vidi iz medijske pompe kojom je popraćena dodjela Viktorijinog križa (prvog od 1969. godine kojeg su dobila dvojica Australaca za vrijeme Vijetnamskog rata) britanskom vojniku Johnsonu Beharryju (25). Prvog svibnja prošle godine Beharry je u području blizu iračkog grada Basre vozeći oklopno vozilo, unatoč tome što je bio izravno pogođen projektilima ručnih bacača, spasio svoje kolege i zapovjednika. Mjesec dana poslije ponovio je sličan pothvat, ali i bio teško ranjen u glavu. Oporavio se i postao tek 14. živući (a 1355. ukupno) nositelj najvišeg britanskog odlikovanja za hrabrost.

MANILA

Korupcija na Filipinima

Pukovnici Hilario Lagnada i Jessie Mario Dosado te bojnič Reinhard Bautista, trojica filipinskih časnika, suspendirani su i pod istragom zbog navodne manipulacije novcem oružanih snaga. Sumnja se da su omogućili Lagnadinoj supruzi Haydie da unovči čekove u vrijednosti od 51 tisuće dolara, koji su bili namijenjeni plaćanju medicinske opreme. Ovaj slučaj je posljednji u nizu korupcijskih skandala u filipinskoj vojsci, počevši od suđenja bivšem načelniku OS-a generalu Carlosu Garciji, te raspuštanja cijelog logističkog stožera.

LAS VEGAS

Nesreća u Nevadi

Američki zrakoplov tipa F-16 Falcon srušio se 18. ožujka u 8:30 po lokalnom vremenu nedugo nakon polijetanja iz zračne baze Nellis u Nevadi.

Pilot, koji se sigurno katapultirao, odveden je u bolnicu u bazi, a istragu o nesreći preuzeo je časnički odbor.

Pilot i zrakoplov pripadaju 16. odredu Škole U.S. Air Force Weapons.

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović

(zeljko.stipanovic@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić

(vesna.pintaric@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za Internet:

Toma Vlašić (toma.vlasic@morh.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić

(mario.galic@morh.hr)

Urednici rubrika: Marija Alvir

(marija.alvir@morh.hr), Domagoj Vlahović

Novinari: Leida Parlov, Milenka Pervan Stipičić,

Fotografi: Tomislav Brandt, Davor Kirin,

Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)

(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasenka Pešek

Tajništvo redakcije: 4568-041

Redaktor: Danica Pajić

Lektor: Lidija Bogišić

Korektor: Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 4568-699;

fax: 4551-852

Pretpлата:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje),

devizni račun u Zagrebačkoj banci

30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:

Služba za odnose s javnošću i informiranje),

žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj

165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pret-

platnike da nakon uplate kopiju uplatnice

pošalju na adresu TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

AKD Tisak:

AKD Agencija za komercijalnu

djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.

252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojn timer.hr>

E-mail: [hrvojn timer@morh.hr](mailto:hrvojnik@morh.hr)

Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2004.

Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

U organizaciji Marshall Centra u Skoplju održana konferencija zemalja Američko-jadranske povelje

Tijekom konferencije razmatrao se napredak zemalja članica Američko-jadranske povelje prema NATO integraciji te međuministarska suradnja unutar tih zemalja...

Strana 4

U Dočasničkoj školi u Jastrebarskom proveden četverotjedni tečaj razvoja temeljnih sposobnosti vođenja

Tečaj razvoja temeljnih sposobnosti vođenja, koji se prvi put provodio u Dočasničkoj školi u Jastrebarskom, zamišljen ja kao početni, inicijalni tečaj za razvoj dočasničke karijere kojim bi se zaokružio kompletan ciklus izobrazbe naših dočasnika

Strana 12

Tri brata blizanca na odsluženju vojnog roka

Njih trojica su rođena 6. prosinca 1986. u Zagrebu. Najstariji je Josip, minutu, dvije poslije njega svjetlost dana ugledao je Marko, a nekoliko minuta kasnije i najmlađi Nikola. A o kome je zapravo riječ, saznajte u priči koja slijedi...

Strana 14

Uloga zapovjednog informacijsko-komunikacijskog sustava

Glavni problem kod zapovijedanja i upravljanja je neizvjesnost i vrijeme. Neizvjesnost proizlazi iz svega što nam je nepoznato o danoj situaciji i stvara nedoumicu koja može blokirati naša djelovanja. Prikupljanjem i uporabom informacija nastojimo smanjiti neizvjesnost na prihvatljivu razinu, ali moramo prihvatiti činjenicu da je ne možemo u potpunosti eliminirati

Strana 21

U organizaciji Marshall Centra u Skoplju održana konferencija zemalja Američko-jadranske povelje

Napisala i snimila
Marija ALVIR

Tijekom konferencije razmatrao se napredak zemalja članica Američko-jadranske povelje prema NATO integraciji te međuministarska suradnja unutar tih zemalja, kao i rad organizacija za jačanje regionalne sigurnosti te budućnost Kosova kao potencijalnog izazova u regiji, a predstavnici zemalja pozvanih u NATO na Praškom summitu 2002. prenijeli su svoja dosadašnja iskustva budućim članicama Sjevernoatlantskog saveza, koje očekuju pozivnicu na NATO-ovom summitu 2006. godine

Prema članstvu u NATO-u - perspektive i izazovi

Ciljevi konferencije

U organizaciji Europskog centra za sigurnosne studije George C. Marshall, u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova Republike Makedonije, u Skoplju je od 15. do 18. ožujka održana konferencija pod nazivom "Zemlje Američko-jadranske povelje prema članstvu u NATO-u - perspektive i izazovi". Na konferenciji je sudjelovalo oko 80 sudionika iz raznih zemalja i organizacija, a uz izaslanstva zemalja članica A-3 skupine - Albanije, Hrvatske i Makedonije - u skopskom hotelu "Aleksandar Palace" okupila

su se izaslanstva NATO-a i SAD-a, te predstavnici EU-a, OESS-a i SECI-a, kao i predstavnici Bosne i Hercegovine te Srbije i Crne Gore, koji su bili u ulozi promatrača. U Hrvatskom su izaslanstvu bili predstavnici Hrvatskog sabora i Ureda Predsjednika, Ministarstva obrane i Glavnog stožera OSRH-a, ministarstava unutarnjih i vanjskih poslova te zdravstva i socijalne skrbi.

Budućnost Kosova - potencijalni izazov

Konferenciju je u ime organizatora otvorio zamjenik direktora Marshall Centra dr. Horst

- **procijeniti trenutačno stanje** albanskog, hrvatskog i makedonskog napretka prema NATO članstvu od konferencije 2003. godine
- **analizirati međuministarsku suradnju te identificirati probleme i predložiti rješenja za njezino unapređenje i jačanje**
- **razvijati bližu bilateralnu, regionalnu i multilateralnu političku i obrambenu te gospodarsku suradnju među zemljama partnerima i susjednim državama**
- **razmotriti dosadašnja iskustva zemalja pozvanih u NATO na Praškom summitu**
- **procijeniti kako subregionalni instrumenti - EU, OESS i SECI - mogu unaprijediti NATO integracije**

Schmalfeld, umirovljeni njemački general koji je ujedno bio glavni moderator, a potom je prigodan govor održao američki veleposlanik u Makedoniji Lawrence Butler, kojem je to bilo posljednje javno obraćanje na toj dužnosti uoči odlaska u Bosnu i Hercegovinu. Govoreći o pozitivnim pomacima u toj zemlji, Butler je zaključio da Makedonija gaji čvrstim koracima ka NATO-u, te da bi unatoč svim velikim izazovima koji joj još predstoje mogla biti model demokracije na zapadnom Balkanu. Jačanje demokracije, liberalizacija tržišta telekomunikacija i privatizacija providera električne energije te decentralizacija lokalne uprave i reforma sudstva samo su neki od izazova s kojima se, smatra Butler, Makedonija treba suočiti, a jedan od njih je i budući status Kosova, čemu je posvećen i cijeli jedan panel.

Sudionike konferencije u ime zemlje domaćina pozdravila je ministrica vanjskih poslova dr. Ilinka Mitreva, zaključivši kako je to korak ka ostvarenju konačnog cilja zemalja članica Američko-jadranske povelje,

kao i aspirantica za članstvo u Partnerstvu za mir - punopravnog članstva u Sjevernoatlantskom savezu. Makedonski ministar obrane Jovan Manasievski u svom je obraćanju istaknuo da je ta povelja izvrstan instrument za istinsku izgradnju povjerenja i razmjenu informacija među zemljama potpisnicama, ukazavši pritom na važnost oživljavanja regionalne suradnje, napose na području obrane i sigurnosti, te je na kraju poručio da bi Balkan umjesto potrošača sigurnosnih jamstava mogao postati čimbenik stabilnosti, dajući svoj doprinos obrambenom i sigurnosnom sustavu u regiji pa i šire.

U očekivanju NATO-ove pozivnice

Daljnji tijek konferencije odvijao se kroz pet panela koji su se sastojali od prezentacija predstavnika zemalja i organizacija sudionica, a nakon svakog panela sudionici konferencije podijeljeni u četiri radne skupine razmatrali su prethodna izlaganja, razmjenjujući ideje i nastojeći postići konsenzus oko pojedinih pitanja.

Procjena napretka

prema NATO integraciji naziv je prvog panela u sklopu kojega su svoja viđenja prvo iznijeli predstavnici zemalja A-3 skupine - zamjenici ministara obrane Albanije i Makedonije, dr. Besnik Baraj i Talat Džaferi, te brigadir Željko Cepanec, načelnik MORH-ove Službe za obrambenu politiku i planiranje. Potom su u ime NATO-a i EU-a procjenu stanja u tom pogledu iznijeli predstavnik NATO-ovog Odjela za obrambenu suradnju Grigorios Vassiloconstandakis i dr. Dušan Reljić s nje-mačkog Instituta za međunarodne i sigur-

Jačanje demokracije,

liberalizacija tržišta teleko-

munikacija i privatizacija

providera električne energije

te decentralizacija lokalne

uprave i reforma sudstva

samo su neki od izazova s

kojima se Makedonija

treba suočiti, a jedan od njih

je i budući status Kosova,

poručio je američki vele-

poslanik u Makedoniji

Lawrence Butler

U hrvatskom su izaslanstvu bili predstavnici Sabora i Ureda Predsjednika te MORH-a i GSOS-a, kao i ministarstava unutarnjih i vanjskih poslova te zdravstva i socijalne skrbi

nosne poslove.

Tema drugog panela bila je međuministarska suradnja o čemu su također govorili predstavnici Albanije, Hrvatske i Makedonije. Albanska iskustva u tom pogledu iznio je savjetnik za obranu albanskog premijera Thimi Hudhra, dok su o hrvatskim i makedonskim iskustvima na polju međuministarske suradnje govorili nacionalni koordinatori za NATO Pjer Šimunović i Shpresa Jusufi.

Organizacije za jačanje regionalne sigurnosti predstavile su se u trećem panelu - o Europ-

Makedonski ministar obrane

Jovan Manasievski u svom je

obraćanju istaknuo da je

Američko-jadranska povelja

izvrstan instrument za istin-

sku izgradnju povjerenja i

razmjenu informacija među

zemljama potpisnicama,

ukazavši pritom na važnost

oživljavanja regionalne surad-

nje, napose na području

obrane i sigurnosti

■ Na konferenciji je sudjelovalo oko 80 sudionika, a uz izaslanstva zemalja članica A-3 skupine te SAD-a i NATO-a u ulozu promatrača sudjelovali su i predstavnici EU-a, OESS-a i SECI-a, kao i BiH te SiCG

■ Sudionici konferencije podijeljeni u četiri radne skupine razmatrali su prethodna izlaganja, razmjenjujući ideje i nastojeći postići konsenzus oko pojedinih pitanja

O svojim iskustvima u NATO integraciji govorili su predstavnici Bugarske, Rumunjske i Slovenije, a kao najvažnije poruke njihovih izlaganja mogli bi se istaknuti zaključci da integracijski proces ne završava prijamom u punopravno članstvo u NATO te da su reforme koje tome prethode jednako važne kao i samo članstvo.

Uoči zatvaranja konferencije predstavnici četiriju radnih skupina prezentirali su zaključke i prijedloge sudionika te su tom prigodom jasno izražena i očekivanja aspirantica za punopravno članstvo u Sjevernoatlantskom savezu

■ Uz dvojicu govornika u sklopu panela - brigadira Željka Cepeneca i Pjera Šimunovića, hrvatsko su izaslanstvo dostojno predstavila i dvojica prezentera radnih skupina - brigadir Miljenko Crljen i ataše Marko Horvat

skoj uniji govorio je njezin specijalni predstavnik u Makedoniji veleposlanik EU-a Michael Sahlin, o Organizaciji za europsku sigurnost i suradnju veleposlanik Carlos Pais, voditelj misije OESS-a u Skoplju, a Inicijativu za suradnju jugoistočne Europe predstavio je direktor njihovog centra general Alexandru Ionas.

O svojim iskustvima u NATO integraciji govorili su predstavnici Bugarske, Rumunjske i Slovenije - bivši zamjenik bugarskog ministra obrane dr. Velizar Shalamanov, bivši državni tajnik i zamjenik ministra za rad Rumunjske dr.

Doru-Claudian Frunzulica te načelnik obrambenog planiranja MORA-a Tomaž Savšek, a kao najvažnije poruke njihovih izlaganja mogli bi se istaknuti zaključci da integracijski proces ne završava prijamom u punopravno članstvo u NATO te da su reforme koje tome prethode jednako važne kao i samo članstvo.

Osobito zanimljivo bilo je izlaganje Makedonca Saše Ordanoskog, glavnog urednika magazina

generalni stav da će rješavanje kosovskog pitanja biti, odnosno već jest, gorući problem regije.

Uoči zatvaranja konferencije predstavnici četiriju radnih skupina prezentirali su zaključke i prijedloge sudionika te su tom prigodom jasno izražena i očekivanja aspirantica za punopravno članstvo u Sjevernoatlantskom savezu - pozivnice za ulazak u NATO na summitu iduće godine.

Završni govor održala je njemačka veleposlanica u Makedoniji dr. Irene Hinrichsen, a glavni je moderator na kraju zaključio da se konferencija može smatrati uspješnom samo ako svi sudionici njezine rezultate integriraju u svoj daljnji rad te tako pridonesu napretku svoje zemlje u svrhu povećanja i jačanja međusobne suradnje sa zemljama u regiji.

Uz organizatora konferencije - Marshall Centar, s kojim Hrvatska već godinama izvrsno surađuje, svakako valja pohvaliti i makedonske domaćine, zbog čije se gostoljubivosti isplatilo biti gost. I kao što se Lijepa naša može reklamirati kao "mala zemlja za veliki odmor", tako se Makedonija može preporučiti kao "mala zemlja s velikim srcem". ■

Uskrsna čestitka ministra Rončevića

Uskrs je blagdan vjere, nade, optimizma i pobjede života nad smrću. S vjerom u Isusa Krista i požrtvovnošću hrvatskog naroda uspjeli smo oživotvoriti san naših predaka kroz ostvarenje slobodne i neovisne države Hrvatske.

Ostvarivši taj cilj, pred nama su zadaće čije ispunjenje iziskuje nepresušni optimizam i vjeru u zajedništvo. Neka nam ono postane poticaj za jaču angažiranost u izgradnji međusobnih odnosa, a na dobrobit svih pripadnika Ministarstva obrane i oružanih snaga.

Svim djelatnicima Ministarstva obrane i pripadnicima oružanih snaga Republike Hrvatske te njihovim obiteljima želim sretan i blagoslovljen Uskrs.

Također upućujem iskrene čestitke našim pripadnicima, koji su u mirovnim misijama, sa željom da naš najveći kršćanski blagdan provedu u radosti Kristovog uskrsnuća.

Pohvale pripadnicima IV. kontingenta

Pripadnicima IV. kontingenta koji su se nedavno vratili iz afganistanskog glavnog grada Kabula iz misije ISAF-a, uručene su 17. ožujka u vojarni "Croatia" pohvalnice i priznanja za uspješan šestomjesečni mandat.

Zapovjednik Službe VP-a brigadir Ivan Jurić je govoreći pripadnicima hrvatskog kontingenta, koji su u Kabulu obavljali vojno-policijske zadaće, ustvrdio da već imamo postrojbe koje mogu provesti sve zadaće u skladu s NATO-ovim standardima, te je pohvalio njihove rezultate i uspješno obavljene zadaće.

Pomoćnik ministra obrane za upravljanje ljudskim resursima Željko Goršić rekao je da su zadaće pripadnika IV. kontingenta bile osobito teške, poput nadzora prvih izbora u Afganistanu te proširenja misije izvan Kabula, istaknuvši i to da su pripadnici kontingenta dostojno predstavili Hrvatsku u misiji.

OJI

Odsjek za tranziciju Split

Povećano zanimanje za stručno osposobljavanje

U reformi oružanih snaga RH, realizirajući pitanja tranzicije i zbrinjavanja izdvojenog vojnog osoblja, sudjeluje i splitski Odsjek za tranziciju.

Područje koje Odsjek svojim radom obuhvaća pokriva četiri županije južne Hrvatske, i to: Zadarsku, Šibensko-kninsku, Splitsko-dalmatinsku i Dubrovačko-neretvansku županiju. Odsjek je smješten u Jobovoj 8 u Splitu i čine ga voditelj, dva viša stručna savjetnika za tranziciju te stručni referent za tranziciju. Poslove informiranja, savjetovanja, pripremanja i stručnog osposobljavanja izdvojenog osoblja kroz tranzicijske radionice Odsjek je započeo početkom srpnja 2003. Do kraja iste godine održano je osam tranzicijskih radionica koje je tada uspješno završilo 60 polaznika. Tijekom 2004. održane su 22 tranzicijske radionice s ukupno 275 polaznika te do sredine ožujka ove godine još četiri

radionice s ukupno 40 polaznika, odnosno sveukupno je održano 34 tranzicijske radionice s 375 polaznika. Od ukupnog broja tranzicijskih radionica 21 ih je održano u Splitu, 7 u Zadru, tri u Šibeniku, jedan u Kninu i dva u Dubrovniku.

U ožujku 2004. u zbrinjavanje izdvojenog osoblja uključila se i Međunarodna organizacija za migracije - IOM, koja svojim programima podupire samozapošljavanje, zapošljavanje i edukaciju. Od tada se

povećalo zanimanje za uključivanje u tranziciju te korištenje programa pomoći pri samozapošljavanju, pretežno kroz pokretanje ili proširenje obiteljskog gospodarstva.

Početkom 2005. započela je realizacija CARDS projekta u svrhu zbrinjavanja izdvojenog osoblja kroz poticanje zapošljavanja, samozapošljavanja i edukacije za poznatog poslodavca.

Iz dosadašnjeg iskustva u radu s polaznicima primijećen je trend povećanja zanimanja za korištenje pro-

grama stručnog osposobljavanja i usavršavanja. Rečeno predstavlja promjenu u stavovima o potrebi kontinuiranog stjecanja novih znanja i vještina zbog povećanja konkurentnosti na tržištu rada.

Iz evaluacije polaznika vidljivo je njihovo zadovoljstvo pristupom, informiranjem, savjetovanjem i poticajima svih subjekata u programu.

OzT

SEDM - inicijativa ministara obrane Jugoistočne Europe

Jedna od regionalnih inicijativa koje u svome sadržaju imaju suradnju na području obrane, a promiču izgradnju povjerenja i stabilnosti, jest i inicijativa ministara obrane Jugoistočne Europe - (*South-East European Defence Ministerial - SEDM*)

— Dražen JONJIĆ —

Jedna od inicijativa koja je "u duhu" partnerstva te u skladu s promoviranim načelima Euroatlantskog partnerskog vijeća (EAPC) o promicanju dobrosusjedskih odnosa, konstruktivne sigurnosne suradnje u regiji jest i SEDM proces. Ta je inicijativa pokrenuta na američki prijedlog na ministarskom sastanku održanom u Tirani u ožujku 1996. sa ciljem uspostavljanja procesa jačanje suradnje zemalja Jugoistočne Europe, te Italije i SAD-a kako bi se zemlje regije ubrzano priključile transatlantskim integracijama. Članice ove inicijative su: Albanija, Bugarska, Grčka, Italija, Makedonija, Rumunjska, SAD, Slovenija, Turska, a od sastanka u Solunu 2000. punopravni član je i Hrvatska. Kao promatrač u radu SEDM-a sudjeluje Ukrajina, dok su gosti niz europskih zemalja (članice NATO-a), Kanada te NATO, OESS i WEU.

Multinacionalne mirovne snage

Krovni mehanizam SEDM-a je ministarski sastanak koji se održava jednom godišnje. On je usmjerivačko tijelo na kojem se donose odluke vezane za funkcioniranje procesa, kao i ciljevi vojnog dijela procesa - SEEBRIG-a. Drugi mehanizam suradnje unutar inicijative je Koordinacijski odbor SEDM-a (SEDM-CC) koji obično dvaput godišnje raspravlja i donosi odluke vezane za djelovanje SEEBRIG-a, kao i one vezane uz brojne projekte unutar ove regionalne inicijative.

Izvršno tijelo za politički nadzor i aktivnosti oko eventualnog sudjelovanja u mirovnim misijama jest Političko-vojni upravljački odbor (PMSC). Taj odbor inicijalno predlaže odluke o sudjelovanju u mirovnim misijama, a koje su, naravno, u nastavku procesa predmet odlučivanja i potvrđivanja svih zemalja članica.

Kao doprinos jačanju izgradnje mira i stabilnosti, zemlje SEDM-procesa pokrenule su inicijativu o utemeljenju multinacionalne vojne postrojbe koja bi svojim djelovanjem, poglavito kroz mirovne operacije, bila još jedan korak u jačanju regionalne sigurnosti i stabilnosti Jugoistočne Europe. U rujnu 1998. ministri obrane Albanije, Bugarske, Grčke, Italije, Makedonije, Rumunjske i Turske potpisali su sporazum o osnivanju multinacionalnih mirovnih snaga jugoistočne Europe (MPFSEE). Sporazum je predviđao da se te snage temelje na postrojbi veličine brigade. Utemeljen je SEEBRIG - brigada jugoistočne Europe. Zamišljena je kao instrument međunarodnih odnosa sa ciljem da kada dosegne potrebne standarde (poglavito NATO-a) bude uprabljena u mirovnim i humanitarnim operacijama pod mandatom UN-a i OESS-a, a pod NATO ili WEU vodstvom. Također, ugovor isključuje uporabu postrojbe u operacijama nametanja mira. SEEBRIG čine postrojbe sedam zemalja članica inicijative koje ravnopravno daju snage, dok su SAD, Hrvatska i Slovenija u statusu promatrača. Brigada je sastavljena isključivo od elemenata kopnene vojske, s bojom kao temeljnom postrojbom. Okuplja se tek kako bi formirala odgovarajuće snage za vježbe ili eventualne operacije. U vremenu kada nisu angažirane, postrojbe se nalaze u svojim matičnim zemljama. Svaka zemlja samostalno oprema svoje postrojbe, dok su sustavi veze zajednička obveza. Troškove zajedničkog zapovjedništva snose članice proporcionalno udjelu.

Za preuzimanje zadaća u NATO vođenim operacijama postrojba će trebati dobiti certifikat o operativnoj spremnosti. Inicijalnu procjenu NATO je napravio 2004. utvrdivši što još treba učiniti kako bi SEEBRIG mogao

dobiti status "spreman", bez ozbiljnih ograničenja koja su utvrđena pri procjeni. Unutar SEDM-a se ozbiljno radi kako bi se otklonili ti limiti.

SEEBRIG-a je u protekle četiri godine proveo šesnaest vježbi koje su za cilj imale dosegnuti najvišu razinu spremnosti multinacionalnog zapovjedništva brigade. Hrvatska u SEEBRIG-u ima status promatrača, podupirući na taj način rad te postrojbe. Vjerojatno će tijekom ove godine u zapovjedništvo brigade biti upućen jedan časnik za vezu. Treba reći kako je SEEBRIG kao gost OS-a RH i OS-a SAD-a sudjelovao s određenim brojem svojih pripadnika na inženjerskoj vojnoj vježbi "Adriatic Phiblex - 04-2 ENGENEEREX", gdje su se uvježbavale i razvijale operativne mogućnosti snaga zemalja sudionica.

Moguće širenje SEDM-a

Iako je SEDM proces načelno suglasan oko primanja novih zemalja članica iz regije, u konkretizaciji proširenja do sada su se mogle iščitati razlike u stavovima. Pošto SEDM nije strogo ustrojen i nije inicijativa s jasnim kriterijima za učlanjenje, moguće su i u budućnosti ovakve nesuglasice. Jedan od onih kriterija koji su zasigurno konsensualno prihvaćeni jest članstvo zemlje aspiranta u Partnerstvu za mir. Jedna od onih zemalja koja bi se željela priključiti inicijativi je Srbija i Crna Gora. No prevladalo je mišljenje koje je primijenjeno i na Hrvatsku. Naime, i Hrvatska se pridružila SEDM-u onda kada je postala članica Partnerstva za mir. Postoji još nekoliko ideja o proširenju, poput BiH, Moldavije ili Ukrajine, no, navedene države ili ne zadovoljavaju minimalne kriterije ili oko njihovog uključenja nije postignut konsenzus. Naravno, to ne znači da se SEDM neće širiti, no za to će trebati određeno vrijeme. ■

Naš časnik zapovjednik multinacionalne satnije VP-a

Preuzimanje zapovijedanja je vrlo važan događaj za OSRH, jer je ovo prvi put da jedna zemlja koja nije NATO članica preuzima zapovijedanje nad službenom postrojbom u sklopu međunarodne NATO operacije

Iz Afganistana Robert MIKAC

U Kabulu djeluje već peta naoružana postrojba vojne policije OS-a RH, tj. već je peta rotacija hrvatskog kontingenta u misiji ISAF. Trenutačno je to operacija ISAF VII, a OS RH sudjeluju od operacije ISAF III, tj. još od veljače 2003. godine. U sklopu mirovne operacije ISAF kao najveća postrojba nalazi se Kabulska multinacionalna bri-

la, te su svakom novom rotacijom pripadnici vojne policije i stožerni časnici dobivali sve odgovornija mjesta u operaciji ISAF i zapovjedništvu KMNB-a. Jedno od takvih mjesta je i preuzimanje zapovijedanja multinacionalnom satnijom vojne policije. Ceremonija primopredaje dužnosti (*Transfer of Command Authority TO-CA*) starog i novog zapovjednika

multinacionalne satnije vojne policije (MNMP-COY) održana je 20. ožujka. Čin primopredaje dužnosti je uobičajena pojava svakih nekoliko mjeseci u svim ISAF postrojbama, ali ova je primopredaja za nas imala posebnu važnost, jer je od njemačkog satnika Greyera, dosadašnjeg zapovjednika MNMPCOY i *Provost Marshala* KMNB-a, dužnost preuzeo Hrvat, bojnik Tihomir Zebec, koji će osim te dužnosti obnašati i dužnost zapovjedni-

vojne policije OS-a RH u sklopu HRVCON obnašali su dužnost dozapovjednika MNMPCOY i zamjenika *Provost Marshala*, te zamjenika ili voditelja Odsjeka kriminalističke VP, mjesta zapovjednika i dozapovjednika multinacionalnih vodova u MNMPCOY, kao i druge stožerne dužnosti časnika i dočasnika u KMNB-u i zapovjedništvu ISAF-a.

Nedjeljno jutarnje kondiciranje

U posljednjih mjesec dana u operacionalizaciji novog sastava zapovjedništva MNMPCOY u operaciji ISAF VII, pripadnici VP-a OS-a RH nominirani su i dobili su mjesta voditelja Odsjela planiranja, prvog dočasnika satnije, zapovjednika 1. voda, voditelja odsjeka kriminalističke VP, nadzornika izvješća, logističkog dočasnika satnije te napokon i mjesto zapovjednika MNMPCOY i *Provost Marshala* KMNB-a. U ovom trenutku u MNMPCOY pripadnici vojne policije OS-a RH pokrivaju sva važnija mjesta za funkcioniranje satnije, a kao važnu činjenicu treba istaknuti da je zamjenik *Force Provost Marshala* (načelnika VP-a) za cijelu operaciju ISAF VII u zapovjedništvu ISAF-a također časnik VP-a OS-a RH bojnik Robert Car, što je istodobno i velika čast i velika odgovornost za pripadnike HRVCON.

Povodom preuzimanja zapovijedanja MNMPCOY pripadnici 5. HRVCON-a pokrenuli su ideju jutarnjeg kondicijskog trčanja nedjeljom u 10,00 sati u krugu kampa Warehouse. Osim što se time željela obilježiti ceremonija TOCA, kondicijsko trčanje prijeći će u tradiciju pripadnika našeg kontingenta. Akcija je naišla na veliku podršku unutar kampa, štoviše i sam zapovjednik KMNB-a brigadni general Ümit Dündar izašao je i oduševljeno pozdravio aktivnost. ■

■ Primopredaja dužnosti između njemačkog satnika Greyera i bojnika Tihomira Zebeca

gada (KMNB) s više od 3000 pripadnika, a unutar nje je najveći broj pripadnika hrvatskog kontingenta, koji su, pak, najvećim dijelom pripadnici vojne policije koji rade u multinacionalnoj satniji VP (MNMPCOY) u sklopu KMNB-a. Osim pripadnika vojne policije u HRVCON-u su i stožerni časnici koji rade na važnim mjestima u KMNB-u i zapovjedništvu operacije ISAF, a tu su također i nezaobilazni pripadnici obavještajnog (NIC) i logističkog tima (NSE).

Našim pripadnicima sve odgovornije dužnosti

Od samog početka, operacije ISAF III, naše pripadnike su pripadnici drugih nacija prepoznali kao prave profesionalce u obavljanju svog pos-

ka 5. HRVCON-a. Ceremonija primopredaje zapovjedne dužnosti održana je uz svečano postrojavanje svih pripadnika MNMPCOY uz nazočnost zapovjednika KMNB-a turskog brigadnog generala Ümit Dündara i drugih visokih časnika KMNB-a i zapovjedništva ISAF-a.

Ovo je prvi put da jedna zemlja koja nije NATO članica preuzima zapovijedanje nad službenom postrojbom u sklopu međunarodne NATO operacije. Primopredaje je išla tako da je sada već bivši *Provost Marshal* satnik Greyer predao TOCA palicu zapovjedniku Kabulske multinacionalne brigade, koji ju je potom predao novom zapovjedniku MNMPCOY, bojniku Tihomiru Zebecu.

Još od veljače 2003. pripadnici

Otac Mahboob

Spoznao sam koliko je jaka katolička zajednica u Punjabu posjetivši s ocem Mahboobom pet konvikta, nekoliko crkava, bezbroj katoličkih i privatnih škola, jednu bolnicu. Veličanstven posao rade ovdje...

Iz Indije Davor ČULJAK

Zvonu telefon. Kaže, Lee mu je rekao da sam Hrvat. A on ima velikog prijatelja u Zagrebu. Hoću li doći sutra? Svakako sam planirao...

Fra Mahbooba Evarista sam upoznao u katoličkoj crkvi St. Jamesa u Sialkotu. Misa je bila na urduu, ali sve je svakog trenutka bilo jasno. Redoslijed molitvi je isti. Jedino je zbor drukčiji. Sa starinskim harmonijem i nekoliko bubnjeva, sa četiri izvanredna muška glasa i cijelom crkvom koja ih skladnim pjevanjem prati, atmosfera se ponekad za Pakistan neobičajeno razigra. Nije to kao u Mendeferi u Eritreji kad dvadesetak bubnjara s bubnjevima prikačenim

njih na podu sjede vjernici za koje nije bilo mjesta na klupama. Ovdje se zna redoslijed kako se dobiva hostija - prvo svi muškarci, pa tek onda žene. Ovdje ispred vrata stoje dva vojna vozila s naoružanim pakistanskim vojnicima, a ispred crkve osiguranje s automatima. Kad ulazite, prekontroliraju vas ručnim detektorom. U gradu u kojem je atentator samoubojica u Shia džamiji prije nekoliko mjeseci ubio 31 vjernika, pakistanska vojska čuva vjerske objekte. Pogotovo kršćanske. Iako u tom smislu nije bilo ni provokacija ni izgreda. U *mailu* o svijetu u kojem živimo, koji su mi nedavno poslali, između ostalog stoji: "Ako možete otići u crkvu bez straha da vam prijete, da vas hapse, muče ili ubiju, sretniji ste od tri milijarde ljudi ovoga svijeta".

Katolička zajednica u Punjabu

Otac Mahboob je studirao filozofiju u Karachiju, teologiju na Filipinima, pripremao doktorat četiri godine u Rimu, godinama boravio u Europi, Australiji i Aziji. Posljednjih desetak godina propovijeda po pakistanskim gradovima. Zadnje dvije godine župnik je ovdje u Sialkotu, gdje je i rođen. Prvi pakistanski kapu-

cin, voditelj škole, jedno vrijeme predsjednik Južnoazijske pacifičke kapucinske konferencije, umjetnik, graditelj, reparator. Nije zaboravio svog velikog prijatelja fra Mirka Kemiveša, provincijala Hrvatske kapucinske provincije, s kojim je zajedno boravio u Rimu, i čija je slika među ostalim važnim uspomjenama na zidu. Odmah do one na kojoj Mahbooba grli Sveti Otac nakon doručka na koji su bili pozvani po jedan sveće-

nik iz tadašnje Čehoslovačke, Etiopije, Indije i Pakistana. Sa sjetom mi kaže: "*Colazione col Papa*" i nastavlja na talijanskom. Sjeća se Dubrovnika, Splita, Karlobaga, Varaždina i Zagreba. Uz "dobri dan" i "dobri večer" pokazuje ponosno fra Mirkov poklon, hrvatski barjak koji uokviren krasi zid u gostinskoj sobi koja je ustvari jedan predivan muzej. Onda govori o tome kako je biti katolik ovdje. U milijunskom gradu i okolnih tristo-tinjak manjih mjesta i sela živi samo tri tisuće katoličkih obitelji. Razgovaramo o svemu. Mudrog čovjeka ni škakljiva pitanja neće onespokojiti i na svako će imati pravi odgovor i odgovarajuće obrazloženje ako vidi da si zatečen. A ja mu često postavljam škakljiva pitanja. Na svaku se dobru šalu smije od srca. I odgovara još žešćom.

Spoznao sam koliko je jaka katolička zajednica u Punjabu posjetivši s njim pet konvikta, nekoliko crkava, bezbroj katoličkih i privatnih škola, jednu bolnicu. Veličanstven posao rade ovdje. Zamislite samo ovo, u konviktu u kojem živi i radi osam časnih sestara organizirana je srednja škola za 1200 đaka, svih vjera, uključujući i djecu visokih pakistanskih časnika. U sklopu svakog samostana škola. Ili ovo - modernu katoličku bolnicu u kojoj se izvode i najkompliciranije operacije, i koja može brinuti istodobno o 400 pacijenata, vodi umirovljeni kapetan bojnog broda, katolik. Sa 150 liječnika, sestara i ostalog osoblja. Njegova supruga, inženjer hortikulture, od bolnice je cvijećem, voćem i egzotičnim biljem stvorila predivan park.

Snagu možeš pokazati i kad si manjina. Znanjem, kulturom, odmjerenošću, dostojanstvom. Kad si većina, istim je sastojcima potrebno dodati dvije kavene žličice razumijevanja i jednu tolerancije. Služiti toplo... ■

Autor teksta
s ocem
Mahboobom

oko pasa kruži kroz crkvu i diže emocije do usijanjanja, kad se ljudi povijaju na koljenima do blještavog pada i ljube ga u transu.

Ovdje je malo drukčije, ovdje se pola ljudi izulo ispred crkve jer je bilo kišno jutro i ne žele unijeti blato, a i utjecaj sredine je učinio svoje. I tako bosonogi, u kaputima i šalovima, stoje na onom ledu od kamena. Ovdje su žene zauzele klupe na lijevoj a muškarci na desnoj strani, a pored

Gradnja piste u Zuoeratu

Posebnim ugovorom UN-a i vlade Mauritanije, zajedničkim financiranjem, gradi se pista u Zuoeratu, koja će nakon misije naravno ostati na stalnu uporabu Mauritaniji. S obzirom na to da radovi teku relativno sporo, ophodnja TS-a Mijek nekoliko puta mjesečno obilazi zračnu luku i izvještava o zatečenom stanju

Iz Zapadne Sahare Karlo PILKO

Iako se UN-ova misija MINURSO smatra jednom od najsigurnijih za osoblje koje je uposljeno u njoj, poduzete su sve mjere opreza kako bi se u slučaju diplomatskog kolapsa vojno i civilno osoblje, brzo i sigurno izvuklo na sigurni teritorij. Iako do sada nisu zabilježeni veći incidenti ili značajnije nepoštivanje ugovora između MINURSA i strana u sukobu, evakuacija osoblja bitna je značajka svake, pa i ove misije.

Točke za evakuaciju

Svaki TS na području misije ima svoje točke za evakuaciju i one se obično nalaze u zoni odgovornosti TS-a. Takve točke predviđene su za slijetanje i uzlijetanje helikoptera. No na takve pješčane terene ponekad je nesigurno ili gotovo nemoguće prizemljiti zrakoplov. Za sigurno slijetanje potrebna je pista minimalne dužine 2,5 kilometra. Točka za evakuaciju u našem sektoru, osim zračne luke u Dakhli, jest i zračna luka u gradiću Zoueratu u državi Mauritaniji, koja graniči s područjem misije u zapadnoj Sahari. No, zbog lošeg ekonomskog stanja, Mauritanija nije bila u mogućnosti sama izgraditi poletno-sletnu pistu za AN-24 koji se rabi u misiji. Posebnim ugovorom UN-a i vlade Mauritanije, zajedničkim financiranjem, gradi se pista u Zuoeratu,

koja će nakon misije naravno ostati na stalnu uporabu Mauritaniji. S obzirom na to da radovi teku relativno sporo, ophodnja TS-a Mijek nekoliko puta mjesečno obilazi zračnu luku i izvještava o zatečenom stanju.

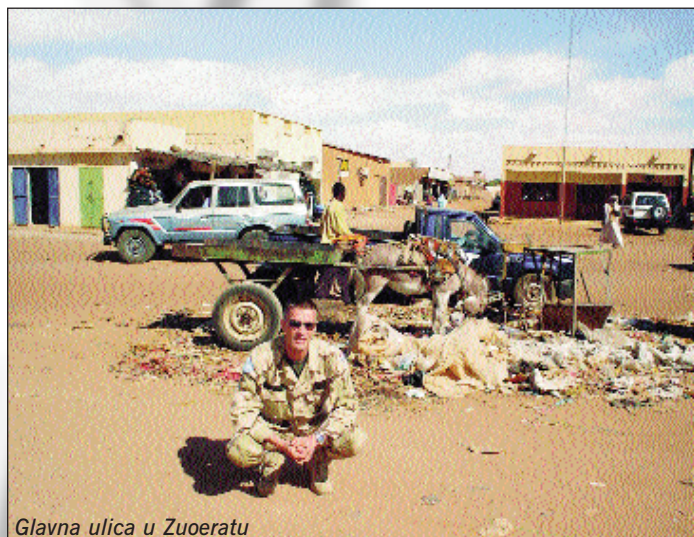
Noćenje na jezerima Gilta

Nadavno smo ponovno otišli u Mauritaniju kako bismo se uvjerali o stanju radova, ali je ophodnim planom predviđeno i noćenje u Zoueratu. U takvim se prilika- ma obično spava u šatorima koji se podignu u zračnoj luci, ali smo ovaj put zbog izrazito toplog vremena odlučili kako ćemo se ulogoriti uz tri mala jezera 15-ak kilometara od Zouerata. Ta jezera već su popularna među promatračima u misiji, jer se za toplog vremena može okupati i zaplaviti, a ujedno je i dobra promjena nakon pustinjskih uvjeta života. Dolaskom na jezera Gilta, kako se nazivaju, pronašli smo prilično veliku pećinu s pogledom na jedno od jezera i tu smo se odlučili smjestiti preko noći. Naravno, bili smo dobro opremljeni, te smo za sebe pripremili roštilj, a i sve ostalo što ide uz to.

Zaklonjeni od vjetra, uz vatru i dobar roštilj koji je pripremio kolega iz Rusije, vojnik Dmitry, proveli smo dobar dio noći prepričavajući događaje iz misije i naših ophodnji. Za pričanje šala ovaj put je izrazito raspoložen bio satnik Jaime Brito iz Hondurasa. Vreće za spavanje uz podložak od kartona, bile su više nego dobar krevet u našoj pećini. Novo jutro u nepoznatoj zemlji, u neobičnom okolišu, natjeralo nas je da ustanemo vrlo rano. Trebalo

je pospremiti ostatke od prošle noći i pripremiti se za povratak u Zouerat. Stjenovit teren maksimalno je usporavao naše putovanje. Dolaskom u zračnu luku bili smo zadovoljni zatečenim stanjem i brzinom radova. Osobno smo premjerali završeni dio piste i iako nije bio potpun, sve je ukazivalo kako će ubrzo biti gotovo.

Kako je svaki odlazak u neki grad dobra prilika za kupovinu i opskrbu

Glavna ulica u Zuoeratu

potrebnim sitnicama, i mi smo iskoristili priliku i pokupovali ono što smo smatrali bitnim. Nedugo zatim ponovno smo bili u našim vozilima, na putu za TS Mijek. Iako je ponekad dobro promijeniti okolinu, ipak smo najsretniji kada se vratimo kući, na TS. Dolazak na Mijek, srdačan doček kolega, kratki rezime rezultata ophodnje i još jedan dan je bio iza nas.

Pregledom mjesečnog plana ophodnji ustanovili smo kako nas sljedeći put očekuje posjet Zoueratu, ali u zajedničkoj ophodnji s kolegama sa TS Agwanit. Bit će to dobra prilika za upoznavanje i izmjenu iskustava i, naravno, ponovni posjet Gilta jezerima. ■

Jedno od jezera Gilta

U Dočasničkoj školi u Jastrebarskom proveden četverotjedni tečaj razvoja temeljnih sposobnosti vođenja

Najbolji polaznici na dočasničku izobrazbu

Tečaj razvoja temeljnih sposobnosti vođenja, koji se prvi put provodio u Dočasničkoj školi u Jastrebarskom, zamišljen je kao početni, inicijalni tečaj za razvoj dočasničke karijere kojim bi se zaokružio kompletan ciklus izobrazbe naših dočasnika

Leida PARLOV, Snimio Davor KIRIN

Na dvodnevnoj završnoj vježbi polaznici su trebali pokazati koliko su obučeni i osposobljeni u vojnim vještinama

U Dočasničkoj školi u Jastrebarskom tijekom protekla četiri tjedna prvi se put provodio tečaj razvoja temeljnih sposobnosti vođenja (TRTSV). Riječ je o svojevrsnom pilot - projektu, tečaju koji je zamišljen kao prva razina izobrazbe dočasnika i koji bi trebao biti početni tečaj za razvoj dočasničke karijere, odnosno najbolji bi se polaznici trebali uputiti dalje, na temeljnu dočasničku izobrazbu. Nakon uspješno završenog tečaja vojnici bi stekli jedan od uvjeta za ulazak u Dočasnički zbor, a usvojena znanja i vještine bili bi im potrebni za dobivanje prvog dočasničkog čina skupnika. Zasad je planirano da se TRTSV provo-

di na razini kopnene vojske, a ovaj prvi je okupio 33 polaznika.

Jedna od važnih zadaća tečaja jest, kako nam je rekao voditelj TRTSV-a nadnarednik Marjan Majsak, stvoriti vođu, odnosno među polaznicima prepoznati najbolje vođe i uputiti ih prema pozivu dočasnika.

Tijekom 24 dana, koliko je TRTSV trajao, polaznici su usvajali znanja iz općevojnih i temeljnih vojnih predmeta. Radilo se po deset sati dnevno, tako da bez imalo pretjerivanja možemo reći da je riječ o iznimno zahtjevnom tečaju, koji je konceptijski zamišljen kao kombinacija teorije i prakse. Ako bismo govorili u postocima, teorija je u nastavi zastupljena u otprilike 20 posto, a praksa u 80 posto. Točka na "i" bila je završna dvodnevna vježba na kojoj su polaznici trebali pokazati koliko su doista usvojili potrebna znanja i vještine, i koliko su obučeni i sposobni to sve pokazati na terenu.

U provedbi nastave sudjelovali su instruktori iz Dočasničke škole i iz svih korpusa kopnene vojske, njih osam, koji su cijelo vrijeme pratili i ocjenjivali rad polaznika, jer je, a to osobito treba istaknuti, tečaj selekcijskog karaktera. Tijekom završne vježbe instruktori su obučenos polaznika ocjenjivali na 8 radnih točaka. Boravak u Jastrebarskom iskoristili smo kako bismo porazgovarali i s polaznicima tečaja. Jedan od njih bio je i pozornik Dražen Keri koji je, kakao nam je rekao, zadovoljan jer se upoznao s nekim znanjima i vještinama koje dočasnik kao vođa mora posjedovati. Njemu nije bilo osobito naporno jer se u svom dosadašnjem radu susretao i s težim zadaćama, ali je pojedinim polaznicima bilo dosta teško pratiti nastava-

vu. Više je nego zadovoljan radom instruktora koji su im uspjeli dobro prenijeti svoje znanje stečeno tijekom školovanja, kao i svoja iskustva iz Domovinskog rata. Tečaj je ocijenio najvišom ocjenom.

Prema riječima nadnarednika Dominika Bana, prvog dočasnika HKoV-a, upravo bi se tom prvom razinom izobrazbe zaokružio kompletan ciklus izobrazbe dočasnika OS-a, koji je kao takav na četiri razine kompatibilan sa sustavima izobrazbe članica NATO-a. Provedbom tečaja, kao i načinom rada instruktora, zadovoljan je i stožerni narednik Damir Miljković, prvi dočasnik Dočasničke škole Jastrebarsko, a dinamika održavanja tečaja ovisit će, kako nam je rekao, o potrebama oružanih snaga.

Polaznicima tečaja diplome i pohvale, na prigodnoj svečanosti koja je 18. ožujka upriličena u Dočasničkoj školi u Jastrebarskom, uručili su brigadir Milan Brkljača, izaslanik zapovjednika Zapovjedništva za izobrazbu i obuku i prvi dočasnik GS-a OSRH časnički namjesnik Goran Turk koji su posebice istaknuli važnost tog tečaja koji se prvi put organizirao na toj razini. Od ukupno 33 polaznika tečaj je uspješno završilo njih 27. ■

■ Od 33 polaznika tečaj je uspješno završilo njih 27

Trenažni motrilački let iznad Hrvatske i Slovenije u sklopu provedbe ugovora **Otvoreno nebo**

Izgradnja povjerenja i poboljšanje međudržavnih odnosa

Američki Boeing OC-135B (Boeing 707) sletio je 21. ožujka u 14 sati i 10 minuta u zrakoplovnu bazu Pleso. To baš i ne bi pobudilo toliko pozornosti da nije riječ o zrakoplovu kojim se od 21. do 25. ožujka provodio trenažni motrilački let iznad Hrvatske i Slovenije, a u svezi s provedbom međunarodnog ugovora Open Skies. U zajedničkoj trening misiji Otvoreno nebo sudjelovali su timovi iz SAD-a, Slovenije i Hrvatske

Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN

Za provedbu motrilačkih letova koriste se prilagođeni nenaoružani transportni avioni koji moraju proći odgovarajuću proceduru certifikacije

čuje se gradnja većeg međusobnog povjerenja. Krajnji cilj sporazuma tako je izgradnja povjerenja koje ubrzava uspostavljanje i poboljšavanje međudržavnih odnosa u cjelini. Osim za kontrolu naoružanja Otvoreno nebo se može koristiti i za nadzor i pomoć u elementarnim nepogodama, kao i u ekološkim in-

predvođen pukovnikom Lance Kingom 30 članova.

Za provedbu motrilačkih letova koriste se, a takav je Boeing OC-135B, prilagođeni nenaoružani transportni avioni koji moraju proći odgovarajuću proceduru certifikacije.

Svi filmovi koji se snime tijekom leta razvijaju se u nazočnosti i proma-

trane i promatračke strane, a izvješće koje se sastavlja poslije leta mora sadržavati točne koordinate i vrijeme snimanja. Sve se pohranjuje u zajedničku bazu podataka kojom se mogu koristiti sve zemlje potpisnice Ugovora, naravno u skladu s propisanim postupkom. Svaki pojedinačni motrilački let naziva se kvota i dodjeljuje se svakoj zemlji potpisnici. Na taj način se određuje broj letova koji je pojedina država obvezna prihvatiti svake godine. Kvote

određuje Open Skies *consultative commission* OSCC (Konzultativno povjerenstvo) sa sjedištem u Beču. Tijekom 2005. godine, Hrvatska je prema planu OSCC obvezna prihvatiti tri leta iznad svog teritorija. ■

Hrvatski tim je u trenažnom letu imao 15 članova

Međunarodni sporazum Otvoreno nebo jedan je od tri temelja europske kolektivne sigurnosti u području nadzora naoružanja, ali ne kao klasični ugovor već kao mjera izgradnje povjerenja i sigurnosti. Zahtjev za pristupanje sporazumu Otvoreno nebo Republika Hrvatska je podnijela 28. lipnja 2002., a punopravnim članom je postala 1. siječnja 2005. kada je preuzela i sve obveze koje proizlaze iz sporazuma, a jedna od njih je i provedba motrilačkih letova iznad svojeg teritorija. Bit sporazuma je u međusobnom otvaranju cjelokupnog zračnog prostora država potpisnica bez teritorijalnih restrikcija radi promatranja i snimanja teritorija iz motrilačkog zrakoplova na kojem se tijekom leta nalaze predstavnici promatrane i promatračke strane. Sporazum je potpisan još 1992. godine, a na snagu je stupio tek 1. siječnja 2002. Dosad su ga potpisale 34 zemlje tako da je to danas zemljopisno najširi ugovor takve vrste.

Motrilački letovi provode se prema strogo definiranim pravilima na temelju reciprociteta i zajedničkog rada, a njihovom provedbom omogu-

ćuju se primjerice plaforme Otvorenog neba koristile i nedavno u Indoneziji na područjima pogođenim tsunamijem.

Zajednička američko-hrvatsko-slovenska trening misija koja je provedena u Hrvatskoj dogovorena je još u ožujku 2004. godine. Prvi dio tog trilateralnog dogovora realiziran je od 6. do 10. prosinca 2004. kada su timovi iz Hrvatske, Slovenije i SAD-a izveli zajednički trenažni let iznad teritorija SAD-a. Cilj je trening-leta, prema riječima voditelja našeg tima satnika Saše Stjepana Pejića, usavršavanje djelatnika svih timova za uspješnu pripremu i provedbu tipične misije Otvoreno nebo. Hrvatski tim koji je sudjelovao u trenažnom letu u Hrvatskoj brojio je 15 članova, slovenski koji je predvodio natporučnik Smiljan Babič sedam, a američki

■ Cilj je trening-leta usavršavanje djelatnika svih timova za uspješnu pripremu i provedbu tipične misije Otvoreno nebo

Tri brata blizanca na odsluženju vojnog roka

Prve "trojke" u Hrvatskoj vojsci

Njih trojica su rođena 6. prosinca 1986. u Zagrebu. Najstariji je Josip, minutu, dvije poslije njega svjetlost dana ugledao je Marko, a nekoliko minuta kasnije i najmlađi Nikola. A o kome je zapravo riječ, saznajte u priči koja slijedi...

Leida PARLOV, snimio Dubravko KOVAČ

Prvi put u povijesti vojne policije, a gotovo sigurno i Hrvatske vojske, služenju vojnog roka pristupili su istodobno tri brata, i to tri brata blizanca. Riječ je o braći Vladić Josipu, Marku i Nikoli, mladim hrvatskim ročnicima 54. naraštaja ročne vojske vojne policije, koji su u zagrebačkoj vojarni "Croatia" nedavno zajedno pristupili služenju vojnog roka. Iako sam, pripremajući se za razgovor s prvim "trojkama" u Hrvatskoj vojsci, znala što mogu očekivati, nemalo sam se iznenadila kad sam ih ugledala. Moram priznati da nisam očekivala toliku sličnost, a oni su, pretpostavljajući o čemu razmišljam, odmah rekli kako nisu baš toliko isti koliko to izgledaju na prvi pogled.

To je potvrdio i zapovjednik Središta za obuku vojne policije bojnik Andrija Kolobarić, koji je rekao da ih nakon petnaestak dana provedenih s njima već pomalo razlikuje.

Najstariji je Josip, malo mlađi, samo koju minutu Marko, a najmlađi je Niko-

la. Ovo naravno nije njihovo prvo pojavljivanje u medijima, jer rođenje "trojki" uvijek privlači medijsku pozornost pa je tako i njihovo rođenje ostalo zabilježeno na stranicama jednog dnevnog lista. A kako i ne bi kad se, prema nekim podacima, na tisuću poroda trojke rađaju u samo 0,01 posto. Nisu znali reći kako se mama Snježana osjećala kad su se rodili ali to možete sami zamisliti. Kod kuće su ostavili roditelje, mamu Snježanu i tatu Marka, i još jednog, ali četiri godine starijeg brata. Od samog su početka željeli zajedno služiti vojni rok, i to naravno što bli-

že kući, a ni u jednom trenutku nije im palo na pamet da zatraže civilno služenje vojnog roka. Otac Marko sudionik je Domovinskog rata pa je bilo za očekivati da je on utjecao na njihovu odluku, ali Josip je rekao kako su oni sami odlučili, bez ičijeg utjecaja. Nakon završetka srednje škole, a sva trojica su završila grafičku školu, naravno u istom razredu, odlučili su otići u vojsku. Nisu razmišljali o odgađanju ili prolongiranju vojnog roka, već su htjeli odmah nakon

■ Od samog su početka željeli zajedno služiti vojni rok, a ni u jednom trenutku nije im palo na pamet da zatraže civilno služenje vojnog roka, ističu braća Vladić

završetka srednjoškolskog obrazovanja obuču odoru i osjetiti "čari" vojničkog života. Vojnu policiju su izabrali na nagovor prijatelja, koji im je rekao kako je u vojnoj policiji super, a u to su, se kako kažu, i sami uvjerali i nisu ni u jednom trenutku požalili. Iako su na samom početku šestomjesečnog izbivanja iz roditeljskog doma, rekli su kako im vojnički život ne pada teško. Već su stekli i prve prijatelje, a zadovoljni su i odnosom zapovjednika prema njima. Iako su zajedno, tijekom dana se gotovo i ne vide, jer su raspoređeni u I., II. i IV. vođu vojne policije, a ne dijele ni istu

spavaonicu. Bojnik Kolobarić je, ne skrivajući zadovoljstvo, rekao kako je ponosan na Josipa, Marka i Nikolu, ali i na njihove roditelje kojima se i na prisegi posebno zahvalio što su Hrvatskoj vojsci povjerali tri sina blizanca i tako najočitije pokazali koliko povjerenja imaju u naše oružane snage, a naravno posebna mu je čast što su braća blizanci izabrali vojnu policiju. I roditelji su ponosni na svoje sinove i njihovu odluku da tako hrabro i dostojanstveno, bez imalo dvojbe,

obuku odoru Hrvatske vojske i to istodobno.

Bojnik Kolobarić je više nego zadovoljan svojim mladim vojnicima koji su, kako je rekao, sve zadaće dosad uspješno obavili i ni na koji način ne iskorištavaju svoju "popularnost". Vrijedni su, savjesni i marljivi, kaže Kolobarić. Naravno, braća bi htjela i završnu obuku provesti zajedno, a bojnik Kolobarić je rekao da će im u tome koliko god bude mogao pomoći, jer je to na neki način i obvezan prema roditeljima koji, iako su mo-

gli, nisu svoje sinove odgovali od njihove odluke. Sigurno je da će završnu obuku provesti u jednoj od postrojbi vojne policije, a nastojat će da to bude, ako ne u Zagrebu, a onda što je moguće bliže. Josipu, Marku i Nikoli želja je da se nakon odsluženja vojnog roka što prije zaposle, a Josip ne bi imao ništa protiv ni kad bi mogao ostati raditi u Hrvatskoj vojsci.

Na kraju nam ne ostaje ništa drugo nego da našim blizancima poželimo mnogo sreće u vojničkim danima koji su pred njima, te da njihov vojnički život i njima i njihovim roditeljima ostane u dobrom sjećanju. ■

Diplome dočasnicima instruktorima

U Dočasničkoj školi u Jastrebarskom 17. ožujka održana je prigodna svečanost povodom završetka BMATT tečaja za instruktore koji je britanska vojska prvi put organizirala u Hrvatskoj.

Stimio D. KIRIN

Temeljna ideja BMATT tečaja bila je pomoći dočasnicima da se razviju u vrsne instruktore, a tijekom četiri tjedna polaznici su, radeći sukladno novim programima, svladavali nova znanja i vještine koji će im pomoći u njihovom budućem radu.

Svim polaznicima tečaja uručeni su certifikati o uspješno završenoj izobraz-

bi, a posebne pohvale dobili su i najbolji polaznici, koje je, prema riječima bojnika Scotta Howe, vođe britanskog tima, bilo jako teško izdvojiti jer su svi pokazali iznimno dobre rezultate u obavljanju svih zadataka koje su pred njih postavljene.

Na uspješno završenom tečaju svim polaznicima čestitao je brigadir Milan Brkljača, izaslanik zapovjednika Zapovjedništva za izobrazbu i obuku, a čestitke u ime zapovjednika Dočasničke škole Jastrebarsko uputio im je satnik Perica Stinčić. Brigadir Brkljača uručio je bojniku Howe srebrnu plaketu u znak zahvalnosti za doprinos u obuci naših dočasnika i u sjećanje na boravak u Republici Hrvatskoj, te je izrazio veliko zadovoljstvo dobrom suradnjom i međusobnim uvažavanjem tijekom tečaja. U ime britanskog tima na suradnji se zahvalio bojnik Howe, koji je rekao kako mu je bila velika čast raditi s tako dobrim i profesionalnim vojnicima.

L. PARLOV

Završila izobrazba kandidata za časnike

Podjelom svjedožbi polaznicima 3. naraštaja završena je šestomjesečna temeljna izobrazba kandidata za časnike. Tom prigodom je na HVU-u "Petar Zrinski" održana prigodna svečanost. Kandidati za buduće časnike za zapovjednu razinu voda bili su vojnici i dočasnici iz OS-a, kao i 8 kadeta koji su završili vojne akademije

u SAD-u. Šestomjesečnu izobrazbu, koja uključuje i četverotjedno stažiranje u postrojbama, uspješno je završilo 137 polaznika. Na završnoj svečanosti najboljima su uručene prigodne pohvalnice, a najboljim polaznikom 3. naraštaja imenovan je nadnarednik Miroslav Karin.

M.P.S.

Prvi dočasnik GS-a u 66. bojni VP-a

Prvi dočasnik GSOS-a RH, časnički namjesnik Goran Turk sa suradnicima bio je 10. ožujka u vojarni "Croatia" u radnom posjetu 66. bojni vojne policije.

Gosti su nakon razgovora sa zapovjednikom 66. bojne vojne policije pukovnikom Dinkom Barbarićem obišli spomen-sobu koja je izgrađena u čast poginu-

lim pripadnicima postrojbe. Radni posjet nastavljen je razgovorom s prvim dočasnikom bojne, časničkim namjesnikom Damirom Berislavićem te sa stožernim dočasnicima bojne i prvim dočasnicima nižih ustrojbenih cjelina koji su goste upoznali s postrojbom, njezinim specifičnostima i zadacima, te ustrojem, aktivnostima i funkcioniranjem DLP-a u postrojbi.

Časnički namjesnik Turk je tom prigodom izrazio zadovoljstvo aktivnostima i profesionalnošću DLP-a u rješavanju svakodnevnih zadataka, te organizacijom i pripremom navedenog skupa. Prvi dočasnik GS-a upoznao je DLP 66. bojne vojne policije s aktivnostima Dočasničkog zbora OS-a, te njegovom ulogom i zadacima u narednom razdoblju.

U drugom dijelu radnog posjeta gosti su obišli Odsjek kriminalističke vojne policije pri 66. bojni VP-a, te su upoznati s njihovim ustrojem i radom.

I.S.

Stožiranje u 202. br PZO-a

Od 21. veljače do 11. ožujka u 202. br PZO-a održano je stažiranje prvog naraštaja kandidata za časnike roda PZO. Kandidati: stožerni narednik Ljiljana Stojan i narednici Milan Kronja i Ivan Utković, s mentorima natporučnikom Juricom

Kneževićem i poručnikom Markom Andrianićem, uspješno su svladali sve predviđene zadatke za razinu zapovjednika voda. Nakon stažiranja provedena je raščlamba kojoj su bili nazočni djelatnici Odjela PZO-a HKoV-a, na čelu s voditeljem odjela pukovnikom Brankom Vinceljom, koji je nazočne uputio u problematiku intergranske suradnje i budućih planova za kadete koji se školuju za rod PZO.

OJI

AMERIČKA vojska testira novi komad zaštitne opreme - kratke kevlarske neprobojne hlače. Nazvane su *Kevlar Tactical Outer Protective Shorts*, odnosno vanjske kevlarske zaštitne (kratke) hlače. Predviđene

Kevlarske hlače

su za minimiziranje ozljeda od krhotina nastalih eksplozijom eksplozivnih naprava i slično, od pojasu do koljena te za zaštitu femoralne arterije koja je s prednje strane natkoljenice i dosta je izložena u slučaju ranjavanja.

Hlače imaju masu od oko 3,6 kg, potrebno je 90 sekundi za oblačenje, opremljene su remenićima za podešavanje odgovarajuće veličine i povećanu udobnost nošenja. Imaju džepove za stvari (npr. streljivo ili radiouređaj) a osmišljene su tako da se mogu brzo skinuti.

Izrađene su od 28 slojeva kevlara i osiguravaju zaštitu od streljiva kalibra 9 mm. Sama ideja o izradi neprobojnih hlača postoji još od Vijetnamskog rata ali dosad nije bilo tehnoloških mogućnosti za izradu učinkovitih i udobnih hlača. Tek je razvoj naprednih materijala posljednjih godina otvorio mogućnost

izrade laganih hlača koje pružaju dovoljnu razinu zaštite.

Hlače su dizajnirali djelatnici marnskog istraživačkog laboratorija nakon što su marinci na terenu zatražili dodatnu zaštitu za donji dio torza. U laboratoriju su prikupili podatke o ranjavanjima i proučili iskustva vojnika na terenu. Na temelju tako prikupljenih podataka dizajnirane su kevlarske kratke hlače kao odgovor na zahtjeve za povećanom zaštitom u terenskim uvjetima.

Nabavljeno je više od 50 kompleta hlača za testiranje u različitim postrojbama. Nakon obavljenih terenskih testiranja u više grana američke vojske provest će se vrednovanje rezultata, udobnosti, učinkovitosti i praktičnosti za svakodnevnu uporabu. O rezultatima će najvjerojatnije ovisiti hoće li vojnici dobiti još jedan dio zaštitne opreme.

M. PETROVIĆ

Turska nabavlja ATR 72 ASW

NA SVOM natječaju za nabavu mornaričkog aviona (Project Meltem 3) Turska je odabrala avione ATR 72 ASW, tvrtke Alenia Aeronautica. Avion će biti namijenjen za patroliranje i nadzor mora, odnosno za protupodmorničku borbu. Na natječaju su se uz ATR 72 ASW kandidirali i avioni C-295, odnosno Dash 8.

Turska je dogovorila kupnju 10 aviona ATR 72 ASW za iznos od 220 milijuna američkih dolara. Riječ je o inačici ATR 72-500 koja je modificirana ugradnjom razne opreme poput *Thalesovog Amascos mission* su-

stava, radara, elektrooptičkih senzora, magnetnih detektora, novih radiokomunikacijskih uređaja, novih sustava napajanja strujom, paketom zaštitne opreme (koji također uključuje razne senzore, odnosno izbacivače IC mamaca), odnosno na avione su postavljene podvjesne točke na koje se mogu postaviti ubojna sredstva te dodatni senzori.

Kao dio kupnje novih mornaričkih aviona Turska je uspjela izboriti i vrlo važan offset aranžman za tursko gospodarstvo, u vrijednosti od 240 milijuna američkih dolara.

I. SKENDEROVIĆ

Porinuće nove generacije australskih patrolnih brodova

PRVI od 12 patrolnih brodova klase Armidale australske ratne mornarice porinut je početkom siječnja u brodogradilištu Henderson tvrtke Austal. Gradnja nove klase patrolnih brodova pokrenut je pod programom Project Sea 1444 i ukupne je vrijednosti 410 milijuna dolara.

Novi brodovi će zamijeniti zastarjele patrolne brodove klase HMAS Fremantle, a prvi brod iz klase Armidale bit će primljen u službu u svibnju ove godine, a prije toga će obaviti dvomjesečna prototipna ispitivanja ispred obala Zapadne Australije. Porinuće drugog i trećeg broda iz klase HMAS Albany i

HMAS Childers obaviti će se sredinom ove godine, a primopredaja potkraj godine. Australaska vlada će najvjerojatnije naručiti još dva broda klase Armidale, tako da će ukupno ta klasa brojati 14 plovih jedinica.

Matične pomorske baze novih brodova bit će luke Darwin i Cairns, a njihova temeljna zadaća bit će obavljanje ophodnje u australskim teritorijalnim vodama, isključivom u gospodarskom pojasu. Uz to, brodovi klase Armidale bit će namijenjeni za obavljanje rutinskih pregleda plovih objekata, presretanje plovila ilegalnih useljenika i stranih ribarskih brodova, traženje i spašavanje. Novi brodovi su potpuno aluminijske

konstrukcije te imaju znatno poboljšane značajke pomorstvenosti i autonomije u odnosu na svoje prethodnike.

Brodovi klase Armidale imat će duljinu preko svega 56,8 metara, širinu 9,5 m i gaz 5,0 m. Pokretat će ih dva dizelska motora MTU 16V 4000 M70 snage po 2320 kW i 2000 okretaja u minuti koji će omogućiti najveću brzinu od 25 čvorova. Moći će krcati 11 članova posade i 18 članova dodatnog osoblja ili civila. Temeljno naoružanje činit će im top Rafael Typhoon kalibra 25 mm. Uz taj top nosit će i dvije teške strojnice kalibra 12,7 mm.

M. BRLIĆ

Naručeni dodatni Strykeri

AMERIČKA kopnena vojska (US Army) sklopila je ugovor s tvrtkom General Dynamics Land System (GDLS) o isporuci još 95 oklopnih vozila Stryker. Ugovor je vrijedan 206 milijuna USD, a prvi su put naručene i dvije nove inačice, MGS opremljena topom kalibra 105 mm u besposadnoj kupoli i inačica za NKB izvidanje.

To je dio posla vrijednog 4 milijarde USD, sklopljenog koncem 2000. o isporuci 2100 Strykera za opremanje šest novih brigada nazvanih *Stryker Brigade Combat Teams*. Dosad je isporučeno malo više od 1000 Strykera.

Proizvodnja te serije Strykera (od toga 14 inačice MGS, 17 NKB izvidničke inačice, 25 oklopnih transportera i 39 vozila nosača minobacača) počela je u siječnju ove godi-

ne i trebala bi biti dovršena u siječnju 2006. Proizvodit će se u pogonima GDLS-a u Annistonu (Alabama, SAD), Limi (Ohio, SAD) i Londonu (Ontario, Kanada).

Svih šest Stryker brigada trebalo bi postati operativno do 2008. Program Stryker jedan je od najvažnijih elemenata u procesu Army Transformation (preustroju KoV-a u skladu s novim operativnim potrebama). Stryker, bilo koje inačice, je osjetno lakši u odnosu na starija oklopna vozila, a to mu omogućava veću stratešku (transportnim avionima C-5 i C-17) i taktičku pokretljivost (avionima C-130).

Inačica MGS je opremljena naprednom niskoprofilnom kupolom sa stabiliziranim topom kalibra 105 mm pa može precizno pogađati i iz pokreta.

Osim toga ima jednu tešku strojnicu 12,7 i jednu univerzalnu strojnicu 7,62 mm. Nosi 18 granata kalibra 105 mm, 400 metaka kalibra 12,7 mm i 3400 metaka kalibra 7,62 mm.

NKB izvidnička inačica može detektirati, identificirati i označiti kontaminirano područje i prosljediti podatke o svemu tome u realnom vremenu. Opremljena je naprednim sustavom za otkrivanje kemijskih agensa i sustavom BIDS za brzu detekciju bioloških sredstava.

M. PETROVIĆ

Finska traži novo terensko vozilo

Alvis Haggglunds

LOGISTIČKO zapovjedništvo finske vojske sklopilo je ugovor s tvrtkom Patria Haggglunds o provedenju studije o nabavi novog oklopnog terenskog vozila. Prema ugovoru Patria Haggglunds vrednovat će razne tehnologije i proizvodne mogućnosti za buduće finsko oklopno terensko vozilo.

Finska je vojska tijekom prošle godine provela sveobuhvatna terenska testiranja dva dostupna vozila, BvS 10 švedske tvrtke Alvis Haggglunds i

Bronco All Terrain Tracked Carrier (ATTC) singapurske tvrtke Singapore Technologies Kinetics. Oba su gusjeničarni.

BvS 10 je u serijskoj proizvodnji za potrebe britanskih kraljevskih marinaca koji su naručili 108 vozila. Nominalna

nosivost vozila BvS 10 je 2,84 tone.

Singapurski Bronco ATTC je u službi singapurske vojske već nekoliko godina, a nominalna mu je nosivost 4,8 tona.

Finska vojska sada rabi vozila Patria serije NA ali je riječ o zastarjelim nenaoružanim vozilima koja se više ne proizvode. Finci će vjerojatno željeti gusjenično vozilo dobre terenske pokretljivosti, veće nosivosti koje će se moći rabiti za niz zadaća. Zadaće obuhvaćaju vrlo razli-

čite djelatnosti, od standardnog transportera za ljude i materijal pa do vozila-nosača raznih borbenih sustava.

Patria Haggglunds, u vlasništvu finske tvrtke Patria i švedske Alvis Haggglunds ima solidno iskustvo u provedbi programa kao što su dvo-cijevni minobacač AMOS kalibra 120 mm i borbenog vozila pješništva CV9030FIN.

Izbor dobrog višenamjenskog terenskog visokoprohodnog vozila od iznimne je važnosti za finsku vojsku. Zbog prirodnih uvjeta, male naseljenosti, teškoprohodnog terena, područja koja su okovana snijegom i ledom takva su vozila od velike važnosti za operativnu pokretljivost finske vojske. Čini se kako više šansi za izbor ima vozilo BvS 10 (ili njegova manja inačica Bv 206S) jer je riječ o provjerenom dizajnu proizvedenom u velikim serijama a rabi ga mnoštvo europskih vojski.

M. PETROVIĆ

Brazil nabavlja F-16?

POTKRAJ veljače Brazil je formalno otkazao natječaj za kupnju borbenog aviona nove generacije. Riječ je o 700 milijuna američkih dolara vrijednom natječaju (F-X project) koji je objavljen 1999. kojim se kanilo nabaviti između 12 i 24 nova borbena aviona, koji bi u floti brazilskog ratnog zrakoplovstva (Forca Aerea Brasileira) trebali zamijeniti zastarjele Mirage IIIEBr. Konačna odluka o odabiru novog aviona trebala se donijeti potkraj prošle godine, međutim natječaj je otkazan, odnosno bolje je reći kako je odgođen na neodređeno vrijeme. Pojedini brazilski dužnosnici to opravdavaju s jedne strane financijskim uvjetima nabave odnosno odlukom kako se želi pričekati da nove tehnologije dovoljno sazriju i u cijelosti zažive u praksi.

Kandidati na F-X natječaju bili su

avioni Su-35, Rafale, MiG-29SMT, Mirage 2000-5, JAS 39 Gripen, te F-16E/F. Nakon otkazivanja nabave novog aviona brazilsko ratno zrakoplovstvo primilo je više ponuda za nabavu rabljene tehnike. Tako su ponuđeni avioni kao što su Mirage 2000C, Kfir 2000, Cheetah.

Ono što iz europske perspektive može posebno privući pozornost u tom južnoameričkom natječaju je i ponuda Sjedinjenih Američkih Država. Naime, američko veleposlanstvo u Brazilu predalo je službenu ponudu za nabavu 16 borbenih aviona F-16A/B, za iznos od 90 milijuna američkih dolara. Tom ponudom nudi se 12 potpuno remontiranih aviona (10 jednosjeda i 2 dvosjeda), dok bi se preostala četiri aviona vjerojat-

no rabila za zamjenske dijelove. Remont i modernizacija američkih Falcona uključuje nove motore Pratt & Whitney F-100, radar AGP-66E, novi head-up display, ciljnički podvjesnik za laserski navođene bombe, novi radiouređaj, laserski inercijalni navigacijski sustav, novo letno računalo, te novi data link. Od projektila zrak-zrak Brazilcima se u tom paketu nude projektili srednjeg dometa AIM-120C AMRAAM, odnosno projektili kratkog dometa AIM-9M Sidewinder.

I. SKENDEROVIĆ

Indija modernizira svoje Antonove

INDIJSKO ratno zrakoplovstvo planira početi s modernizacijom svojih transportnih aviona An-32, te je u tu svrhu primilo više izvedbenih prijedloga od ukrajinskog proizvođača aviona. U Indijskom ratnom zrakoplovstvu danas je operativno 100 aviona od ukupno 118, koji su isporučeni tijekom 1984. godine. Indija planira proces remonta i modernizacije podijeliti u dvije odvojene faze.

Prva faza odnosila bi se na remont

aviona, odnosno na produljenje resursa aviona, dok bi se druga faza odnosila na modernizaciju avionike. Prvom fazom, (remontom) kani se produžiti životni vijek aviona na 25 godina, uz mogućnost dodatnog produljenja resursa za 5, odnosno za 10 godina. Također, motorima AI-20DM kani se produžiti međuremontni interval s 2000 radnih sati na 4000 radnih

sati, znači produžiti ukupni životni vijek motora na 20 000 radnih sati. Druga poboljšanja na avionu uključuju smanjenje razine buke u pilotskoj kabini, povećanje doleta aviona te povećanje ukupne količine korisnog

tereta koju avion može ponijeti. Tako bi dolet aviona (ugradnjom dodatnih spremnika za gorivo) trebao biti povećan s 920 km na 1400 km. Maksimalna količina korisnog tereta koju može nositi povećala bi se na 6700 kg, dok bi maksimalna težina pri polijetanju bila povećana s 27 000 kg na 28 500 kg.

U Indijskom ratnom zrakoplovstvu izuzetnu veliku važnost daju i drugoj fazi, odnosno modernizaciji avionike na svojim "tridesetdvojkama". Tako će se izvođač te faze radova birati između Aviapribora, Elbit Systemsa, Israel Aircraft Industriesa, te Rocwell Collinsa.

I. SKENDEROVIĆ

Američka vojska traži novi pištolj?

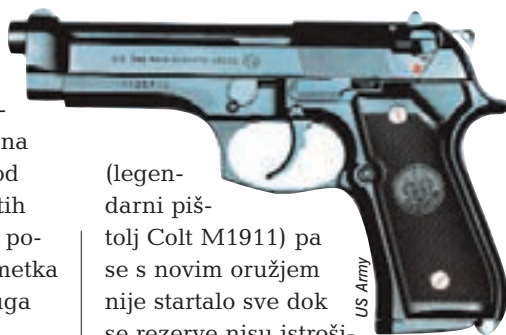
UPRAVA za borbeni razvoj i Laboratorij za razvoj borbene opreme američke kopnene vojske (US Army) počeli su potkraj siječnja ove godine eksperimentalno analiziranje postojećeg službenog pištolja američke vojske M-9 (ustvari Beretta 92).

Zasad još nije riječ o izboru novog pištolja već ispitivanje pritužbi koje dolaze s terena, a tiču se pištolja M-9. Analizirat će se različite osobine te usporediti s onim što nude drugi na tržištu dostupni pištolji. Neke od primjedbi tiču se navodnih čestih zastoja, neudobnih komandnih poluga i slaba učinkovitost zrna metka kalibra 9 mm NATO (9x19, "duga devetka").

Vojska još nije donijela službenu odluku o uvođenju nekog drugog pištolja. Spomenutom analizom dobit će više podataka te omogućiti

mjerodavnim eventualno donošenje odluke o daljnjem postupanju.

Do uvođenja kalibra 9 mm NATO vojska je rabila kalibar .45 ACP. Odluka o prelasku na novi kalibar donesena je 1954. a stvarno je uveden tek 1984. Razlog za to bilo je postojanje rezervi oružja kalibra .45

(legendarni pištolj Colt M1911) pa se s novim oružjem nije startalo sve dok se rezerve nisu istrošile. Razlog za prelazak na 9 mm bio je logističke prirode, odnosno standardizacija na pištoljski kalibar koji rabi većina članica NATO-a.

Danas se pak traži bolji ciljnik, veći kalibar i okidač po načelu "samo dvostruko djelovanje". U analizi sudjeluju vojnici iz različitih postrojbi, raznih činova, oba spola i različitih VPD-ova kako bi se dobila što šira testna skupina i simulirali uvjeti uporabe. Angažirani vojnici pucaju pištoljem M-9 i različitim pištoljima dostupnim na tržištu. Među njima i vrlo modernim pištoljem Smith & Wesson 99 kalibra .45. Vojnici koji su pucali tim modelom hvale izvrsne ciljnike, izvrsnu ergonomiju i dobru kontrolu trzaja kod opaljenja. To ne treba čuditi jer M-9 vuče korijene od Berette 92, dizajna starog više od dvadeset godina dok je S&W 99 na tržište došao prije nekoliko godina i primjer je moderno konstruiranog pištolja vrhunskih osobina.

M. PETROVIĆ

Primjena hibridno-električnog pogona na vojnim vozilima

Živko ILLJEVSKI

Kako hibridno-električni pogon, uz znatnu uštedu goriva, ima i mnoge druge prednosti, sa sigurnošću se može reći da će vrlo brzo prodirati kao pogonski sustav u borbenim i drugim vozilima za vojne potrebe. Ta pretpostavka je i u činjenica da ima dosta drugih alternativnih goriva koja mogu supstituirati naftne derivate u motoru s unutarnjim izgaranjem, kao što je na primjer bio dizel i druga, ali i u tom slučaju ušteda goriva koju hibridno-električni pogon može ostvariti je bez alternative

Hibridno-električni pogon na vozilima općenito, pa tako i na vojnim vozilima prodire takvom brzinom da je nemoguće pratiti sva rješenja i sve promjene koje nastaju. Ovdje ćemo kritički razmotriti samo neka od najkarakterističnijih i najvažnijih.

Hibridno-električni pogon razvija i francuska tvrtka ALSTOM, inače vrlo poznata po proizvodnji opreme

za hidroenergetska postrojenja. Karakterističan je po tome što ima dva pogonska agregata, dizelska/generatora i dva para elektromotora - po jedan u prednjim kotačima i dva elektromotora koja pogone stražnju osovinu.

Dva pogonska agregata kompliciraju strukturu pogonskog sustava, što će vjerojatno utjecati i na složenost sustava nadzora i upravljanja

energijom, te pouzdanost. Međutim, takvo rješenje može biti vrlo zanimljivo za logistička vozila kod kojih je velika razlika u masi vozila pod teretom i bez njega. S dva agregata bi se moglo uštedjeti više goriva. S druge strane, po-

dijeljena snaga smanjuje gabarite agregata, tako da i njihova ugradnja može biti jednostavnija.

Osim hibridno-električnog pogona, postoje i brojne druge mogućnosti za pogon vozila, odnosno drugi alternativni pogoni s kojima se u civilnom sektoru već duže vremena eksperimentira, od kojih su neki već u primjeni. Među njima je pogon gorivim ćelijama (*fuel cells*) i vodikom kao gorivom, s velikim izgledima za primjenu u daljnjoj budućnosti. Mnogi polažu velike nade u skori prodor te vrste pogona, no tu su potrebne detaljnije analize da se to pitanje realnije razmotri. U svakom slučaju, vodik i gorive ćelije imaju budućnost, ali ona nije tako blizu kako mnogi vjeruju. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

EADS

Glavni problem kod zapovijedanja i upravljanja je neizvjesnost i vrijeme. Neizvjesnost proizlazi iz svega što nam je nepoznato o danoj situaciji i stvara neodmicu koja može blokirati naša djelovanja. Prikupljanjem i uporabom informacija nastojimo smanjiti neizvjesnost na prihvatljivu razinu, ali moramo prihvatiti činjenicu da je ne možemo u potpunosti eliminirati

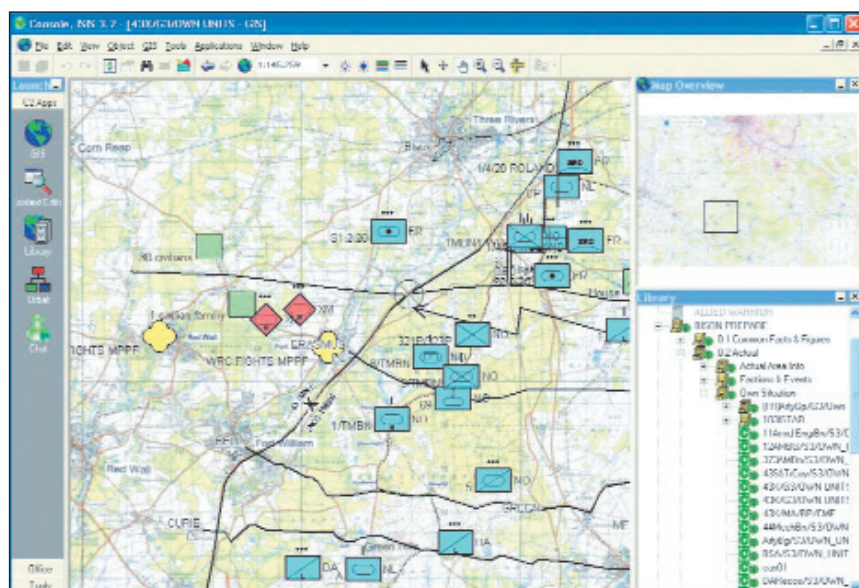
Tihomir ZAJEC

Uloga zapovjednog informacijsko-komunikacijskog sustava

Današnje informacijsko doba nameće nam primjenu informacijske tehnologije i suvremenih komunikacija u svim aspektima života i rada, pa tako i u segmentu obrane. Kako bismo mogli postići prednost ili barem zadržati konkurentnost u regionalnom okruženju, ili kazano poslovnim rječnikom na "regionalnom obrambenom tržištu", nužna je primjena informacijske tehnologije i suvremenih komunikacija u svim djelatnostima oružanih snaga Republike Hrvatske, a pogotovo u planiranju, pripremi i provedbi operacija. Pojam zapovjednih informacijsko-komunikacijskih sustava (ZIKS) rabi se u OSRH već godinama, no njegovo značenje nije dovoljno objašnjeno, niti su glavne funkcije i pod-sustavi ZIKS definirani. Stoga smo dio tih praznina nastojali popuniti i definirati ulogu informacijskih sustava za potporu najvažnijeg procesa u provedbi operacija - zapovijedanja i upravljanja.

Zapovijedanje i upravljanje

Zapovijedanje i upravljanje (*Command and Control*, skraćeno C2)

■ Izgled aplikacije sustava *Integrated Staff Information System*

definira se kao primjena ovlasti i smjernica od propisno postavljenog zapovjednika nad dodijeljenim i pridodanim mu snagama u postizanju zadaće. Od 1977. godine zapovijedanje i upravljanje uvršteno je u borbene operativne sustave (BOS) u Kopненоj vojsci SAD-a, a preuzeto je i u OSRH. Zapovjednici se koriste C2 za planiranje, pripremu i provedbu taktičkih zadaća i opera-

cija, njihovu međusobnu sinkronizaciju, integraciju i kontinuiranu prosudbu provedbe operacije. C2 je jedinstven među borbenim operativnim sustavima jer je usredotočen na integraciju aktivnosti drugih BOS-a dok su ostali usredotočeni na protivnika ili okružje. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Fregate klase Lekiu

Fregate klase Lekiu trebale su znatno povećati mogućnosti malezijske ratne mornarice, ali da istodobno bitno ne poremete odnos snaga u okruženju. Iako projektirane i izgrađene u Velikoj Britaniji na njima je relativno malo britanske opreme i oružja

Tomislav JANJIĆ

Nagli gospodarski razvoj Azije koji je počeo sedamdesetih godina prošlog stoljeća i produžio se na osamdesete i dobar dio devedesetih naveo je tamošnje političke i vojne krugove da počnu znatnije ulagati u svoju obranu. Ulaganja su bila različita, ovisno o novčanim mogućnostima država i političkim odnosima, iako su uglavnom bila znatna jer bi naoružavanje jedne države navelo i susjede da kupe oružje kojim će moći parirati. Najviše je novaca uloženo u ratna zrakoplovstva i ratne mornarice. U tu svojevrsnu utrku u naoružavanju uključila se i Malezija. Početkom sedamdesetih Malezija je za svoju ratnu mornaricu nabavila raketne čamce klase La Combattane II i Spica-M naoružane protubrodskim vođenim projektilima MM 38 Exocet. Početkom osamdesetih naručene su dvije korvete klase Kasturi (Type FS 1500) naoružane istim protubrodskim projektilima.

Daljnje jačanje gospodarstva omogućilo je da se 1996. kupe dvije suvremene korvete klase Laksmana koje su prvobitno izgrađene u talijanskim brodogradilištima za Irak kao klasa Assad. Još dvije korvete iste klase kupljene su 1997. godine. Korvete klase Laksmana naoružane su protubrodskim vođenim projektilima Teseo Mk 2, ali i protuzračnim sustavom Albatros. Zahvaljujući tim korvetama malezijska je ratna mor-

Fregate klase Lekiu bez sumnje su dobri ratni brodovi sa suvremenom elektroničkom opremom i naoružanjem

narica napravila još jedan tehnološki iskorak.

Još veći iskorak malezijska je ratna mornarica učinila 31. ožujka 1992. kad je u britanskom brodogradilištu Yarrow naručila dvije fregate. Projektna dokumentacija napravljena je na temelju projekta Frigate 2000 tvrtke GEC Naval Systems. Fregata Kapal DiRaja Lekiu (30) porinuta je 3. prosinca 1994., a fregata Kapal DiRaja Jebat (29) 27. svibnja 1995. Jebat ima niži broj jer je zapovjedni brod malezijske ratne mornarice. Riječ je o suvremenim višenamjenskim fregatama osposobljenim za uništavanje ciljeva na i pod morem i u zraku. Fregate klase Lekiu dobar su primjer kako zahtjevi kupca mogu utjecati na učinkovitost broda i njegovu borbenu vrijednost, osobito ako se kupac odluči na kombinaciju raznolike opreme i naoružanja. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnici.hr

Bliski i Srednji istok - političke trgovine

Mnoge države Bliskog i Srednjeg istoka iznikle su na ruševinama kolonijalne samovolje, a u zakulisnim previranjima I. svjetskog rata posijano je i sjeme mnogih konflikta, od kojih neki, poput izraelsko-palestinskog, do danas bjesne nesmiljenom žestinom, ne ostavljajući previše nade u trajno zaustavljanje krvoprolića

Boris PERIĆ

Iako i drugi dijelovi svijeta, poput Afrike ili Latinske Amerike, žive s granicama koje su, mimo poštivanja volje i interesa lokalnog stanovništva, prema vlastitim potrebama iscrtali stranci, nigdje na svijetu taj fenomen nije urodio tolikim problemima, krizama i krvlju kao na području Bliskog i Srednjeg istoka, podijeljenog nakon poraza Osmanlijskog Carstva u I. svjetskom ratu

između Francuske i Velike Britanije.

Slika Bliskog i Srednjeg istoka, kakvu nam posreduju mediji današnjice, uglavnom je posljedica odluka stranih sila. Zemlje, koje su tijekom I. svjetskog rata i neposredno nakon njega povlačile nove granice, bile su bez iznimke europske. Politički krajolik regije izgledao je 1914. sasvim drukčije nego danas: Izrael, Sirija, Jordan, Irak i Saudijska Ara-

bija nisu postojali, dok zemlje poput današnje Turske ili Libanona nisu bile države. Bliski i Srednji istok, na čijim se prostorima govorilo uglavnom arapskim jezikom, nalazio se stoljećima

pod vlašću Osmanlijskog Carstva, nazadnog, feudalnog režima bez izgleda za skorašnje promjene. Upliv u strukturu oronula Carstva nije se činio moguć ni izvana jer su se europske velesile do konca XIX. stoljeća još trudile da zaustave njegov neizbježan rasap i stabiliziraju poljuljanu osmanlijsku vlast. Slom Carstva povlačio bi, prema tadašnjem političkom rezonu, za sobom nužno rat jer bi između Velike Britanije, Njemačke, Austro-Ugarske, Italije, Rusije, a možda i drugih zemalja, došlo do žestokih sukoba oko vrijednih ostataka Osmanlijskog Carstva, njegovih sirovina i strateških pozicija. Takav rat, pribojavao se primjerice Lord Salisbury, britanski premijer u doba kraljice Viktorije, skončao bi u kaos i rasulu kakvo Stari kontinent nije doživio od raspada Zapadnog Rimskog Carstva u V. stoljeću. ■

■ Savezničke vlade su Rusiji nakon okončanja rata obećale Carigrad

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Cullodena (1746.)

Posljednja bitka na britanskom tlu

Nakon poraza na polju Cullodena, u Škotskoj su privatne vojske bile zabranjene, baš kao i nošenje kilta i sviranje gajdi. Mnogi su jakobiti bili prognani, pogubljeni i lišeni posjeda, a oni preostali krišom su nazdravljali odbjeglom princu i žalili za vremenima i načinom života koji su nepovratno nestali...

Jurica MILETIĆ

Bjeganac kao simbol prošlih vremena

Pobunjenici udruženi pod nazivom jakobiti u Škotskoj su već ranih godina XVIII. stoljeća pokušali s prijestolja zbaciti mrsku im hanoversku dinastiju, koju je parlament proglasio službenom nasljednicom dinastije Orange, i na prijestolje dovuci katolike Stuarte. Iako većina Škota nije pristajala na ujedinjenje s Engleskom, do kojeg je došlo 1701., jakobiti nisu uživali neku veću potporu: bilo je previše onih koji su se pribojavali povratka katoličanstva.

James Edward Stuart, bolje poznat pod nazivom Old Pretender, bio je sin prognanog Jamesa VII. Uživajući potporu brdskih klanova nekoliko se puta pokušao domoći prijestolja, no godine 1715., nakon neuspjele pobune, bio je primoran pobjeći u Francusku. Sa zadatkom da upokori škotske brđane (Highlanders), engleski general Wade na čelu postrojbe engleskih vojnika, Škotima omrznutih crvenih kaputa, bio je upućen u Škotsku kako bi izgradio putove u dotad nepristupačnim dijelovima.

Godine 1745. Jamesov sin Charles Edward Stuart (na slici), inače poznat kao Bonni princ Charlie, na čelu svojih ljudi iskrcao se u Škotskoj da u ime svojeg oca osvoji krunu. U početku je imao uspjeha i u svojim je nastojanjima stigao čak do engleskog grada Derbyja, daleko dolje na jugu, no, povlačeći se na sjever godine 1746. doživio je katastrofalan poraz na polju Cullodena, u neposrednoj blizini Invernessa, jedinog grada sjeverne škotske pokrajine The Highlands. Štoviše, poraz se za njegove ljude pretvorio u pravu klaonicu. Prerušen u ženu, preko zapadnih škotskih otoka, princ je uspio pobjeći, a u tom pothvatu uvelike mu je pomogala Flora MacDonald.

Nakon njegova poraza, u Škotskoj su privatne vojske bile zabranjene, baš kao i nošenje kilta i sviranje gajdi. Mnogi su jakobiti bili prognani, pogubljeni i lišeni posjeda, a oni preostali krišom su nazdravljali odbjeglom princu i žalili za vremenima i načinom života koji su nepovratno nestali.

počela povezivati s Gaythelosom, mitskim grčkim ratnikom, dok se naziv "Scot" po svaku cijenu željelo uskladiti s faraonskom kćeri Scottom. Na žalost, ili na radost, neke dublje veze nikada nisu bile utvrđene, ali poznato je da se još u kamenom dobu ponešto tamnoputih doseljenika iz Sredozemlja doista skrasilo u Škotskoj.

Škrци su južno od Škotske

Inverness je na ušću rijeke Ness i svoje ime duguje upravo svojem položaju: Na keltskom iliti gaelic jeziku Inbhir Nis znači ušće Nisa. Grad je lijep, s iznimno lijepom kolodvorskom zgradom, primjereno čistom i uređenom trgovačko-pješačkom zonom u središtu, a među zgradama se posebno ističu zamak i brojne crkve, osobito katedrala Sv. Andrije.

Susret sa Škotima-brđanima u kakvom inverneškom pubu (izraz koji samo neznalice mogu prevoditi kao pivnica), putnika namjernika tjera da se riješi predrasuda i da odmah i iz temelja promijeni mišljenje. Ni traga, naime, škrčnosti i opravdanja za bezbrojne, nerijetko priglupе viceve na račun njihove "štedljivosti". "Takve bi se značajke," kažu Škoti, "lakše mogle pripisati našim južnim susjedima."

Za radna vremena središnjom gradskom ulicom, nedaleko od spomenika podignutom Flori MacDonald, hitaju mladići u obvezatnim tamnim prugastim odijelima, zagašitijim ili prugastim košuljama dopunjenim prugastim kravatama i s aktovkama u rukama: službenici kakve banke ili osiguravajućeg društva u blizini. U vrijeme ručka motaju se po prodavaonicama poput

Najoriginalnija škotska priča (a i turisti je najradije slušaju) jest ona koja tvrdi kako je Pontius Pilatus, odnosno Poncije Pilat, rođen u mjestu Fortingall u pokrajini Tayside, kao sin rimskog centuriona i jedre i pristale škotske cure. Legenda o Pilatu kao Škotu i zidovi Antonina Pija jedini su ostaci rimskog gospodovanja nad Škotima. Jer, Poncije Pilat je otišao zauvijek,

a kažu neki kako i danas luta oko tamnog jezera na obroncima planine Pilatus pokraj Luzerna u Švicarskoj, uzalud pokušavajući oprati Isusovom krvlju umrljane ruke.

Opčinjenost genealogijom, tako svojstvena mnogim Škotima, nagнала je neke tamošnje povjesničare da potraže veze između škotskih starosjedilaca i starih civilizacija Sredozemlja. I tako se rječca "gael"

"Marxa & Spencera" ili "Bootsa" kupujući trokutaste sendviče i bocu kakva osvježavajuća pića - ručak koji će konzumirati ili u trku ili na klupi parka podno zamka. U škotskim se pubovima toče izvanredna škotska piva, ale i bitter koje tek gastronomske neznalice ne znaju uživati na sobnoj temperaturi i točena u mjerama kao što su pinta ili tek njezina polovina.

Vjerojatno se na haggis ne može naletjeti ako ih se izrijeком ne zatraži. A haggis je sve ono što mesari koljući ovcu odbace, skupljeno u opnu njezina želuca, izrezuckano i sasjeckano, pretvoreno u faširanac uobičajena izgleda, primamljiva mirisa i dobra okusa svakome tko inače voli iznutrice. Izvrsno se slaže sa tatties - krumpirom koji je i inače najzastupljeniji u škotskoj kuhinji. Uz ribu, osobito lososa i haringe.

Zob daje snagu

Ono što Englezi daju konjima, Škote čini snažnima. Riječ je, daka, o zobi. Bez obzira na to je li u obliku planetarno poznatog "porridgea", kaše, kekisa ili brašna - izvanredna je okusa, a malčice posoljena u kombinaciji s mlijekom izvanredno je i krepko jelo.

Tuže se Škoti da je turizam pao nakon crnog 11. rujna. Nema više Amerikanaca a oni su bili najvažniji gosti. Veliki dio njih zbog svog škotskog podrijetla, ali svi oni zbog kupovne moći i izvanredno visoke izvanpansionske potrošnje. Zjape sad prazne mnogobrojne prodavaonice

Klaonica Mesara od Cumberlanda

Bitka na polju Cullodena, koje je samo devet kilometara udaljeno od Invernessa, bila je posljednja bitka na britanskom tlu. Od nje nas dijeli 259 godina. Ostala je zapamćena po masakru: 1200 škotskih brdana, stanovnika tzv. Highlandsa, bilo je pobijeno za samo sat vremena. Engleske vojnike koji su polje pretvorili u klaonicu, predvodio je vojvoda od Cumberlanda (dolje), koji je zbog pokazane okrutnosti i krvoločnosti prilikom ubijanja škotskih vojnika zaradio nadimak Mesar od Cumberlanda. Bitka je značila i svršetak starog škotskog klanskog sustava.

Šest tisuća izgladnjelih Škota čekalo je engleskog vojvodu od Cumberlanda kojem se nije žurilo već je kod Nairna slavio svoj 25. rođendan počastivši svoje vojnike brendijem i slatkišima. Napokon je 16. travnja 1746. na gladne Škote navalilo 9.000 odmornih, sitih i dobro obučanih vladinih vojnika: pješaci naoružani puškama s nataknutim bodežima, pomognuti konjanicima s isukanim sabljama i topovima. Za samo 25 minuta britansko je topništvo desetkovalo škotske snage, a hanoverski su ih strijelci dotukli. Ranjeni su Škoti bili ubijani na tlu ili, pak, prepuštani sporoj smrti. Zarobljenici su bili živi spaljeni, a mrtvi ostavljeni da trunu na polju i svakog slučajnog prolaznika podsjetite što će se dogoditi onome tko se pobuni protiv kraljevske vlasti.

■ Polje Cullodena danas. Prije 259 godina, nakon bitke ranjeni su Škoti bili ubijani na tlu, zarobljenici živi spaljeni, a mrtvi ostavljeni da trunu

"tartana", kiltova i "sporrana" - torbica, europski turisti uglavnom ne kupuju skupe škotske verzije smokinga s kiltom umjesto hlača, ali dame se odreda prisjećaju kako je Sean Connery u tome fenomenalno izgledao.

Vozač taksija, a taksiji ovdje izgledaju kao i oni u Londonu, a to će reći da moraju biti dovoljno visoki kako bi se u njih smjestio gentleman s polucilindrom na glavi, na naše provokativno pitanje nose li ljudi ispod kilta gaće, britko i brzo odgovara:

-Samo ako su Englezi! ■

Grupa autora: "Vukovarsko zvono - antologija pjesama liječnika", Sipar, Zagreb, 1995.

U knjizi je donesen izbor pjesama jedanaestero liječnika specijalista jedne od grana kliničke medicine. Svima je njima poezija, uz svakodnevni liječnički posao, strast kojom se bave dugi niz godina i koju prenose na papir. Većina ih je objavila jednu ili više zbirki pjesama, a s radošću su prihvatili zamisao da ih sažmu u jedinstvenu, zajedničku zbirku. U Domovinskom ratu su se brojni liječnici istaknuli svojom časnom zadaćom na svim bojištima zbrinjavajući ranjene i bolesne, a ova skupina autora odlučila je svoj obol dati i u formi kroz pjesme. To su abecednim redom Asaf Duraković, Zijad Duraković, Mile Klarić, Tomislav Maretić, Dubravko Marijanović, Duško Matas, Tomislav Mišir, Zoran Mitrović, Željko Reiner, Tomislav Šoša i Drago Štambuk.

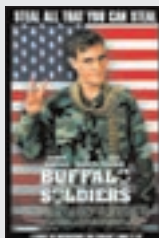
Pjesme je izabrao i priredio jedan od autora - Zijad Duraković, koji je od brojnih pristiglih pjesama svakog autora morao izabrati 15 pjesama. Njihova je nakana bila da ostave svoju vlastitu poruku kroz pisanu riječ, a predgovor i recenziju knjige dao je prof. Zlatko Tomičić, "bard hrvatske književnosti" kako ga Duraković naziva. Recenziju je napisao i književnik prof. Miroslav Mader, dok zbirku pjesama krasi crteži akademskih slikara Mersada Berbera i Rudija Labaša.

Nikolina Petan

FILMOTEKA

Buffalo soldiers - DVD izdanje

- američka crna komedija (98 min.)
- distributer: ISSA film
- redatelj: Gregor Jordan
- glavne uloge: Joaquin Phoenix (Ray Elwood), Anna Paquin (Robyn Lee), Ed Harris (pukovnik Berman), Scott Glenn (narednik Lee)

Radnja ovog interesantnog filma smještena je u američku bazu u zapadnoj Njemačkoj 1989., nešto prije pada Berlinskog zida. Za razliku od brojnih holivudskih filmova o marincima superherojima, ovdje pratimo vojnika Raya Elwooda, simpatičnog smutljivca i lopova, koji završetak Hladnog rata koristi za osobno bogaćenje. Otišao je u marince, jer mu je to bio jedini način da izbjegne zatvor u SAD-u. Američkom bazom upravlja u sebe nesigurni pukovnik Berman, čime se njegov pisar Elwood koristi za bavljenje kriminalnim djelatnostima. Sve se mijenja kada u bazu dođe narednik Lee, uzoran vijetnamski veteran i protivnik korupcije u vojsci, koji odmah uhvati Elwooda na zub. Uz to, Elwood započinje ljubavnu vezu s kćerkom narednika Leeja. Sve to tek je uvod u pravi zaplet u kojem se američki vojnici, predvođeni Elwoodom, bave preprodajom droge i oružja teroristima, a časnici su toliko nesposobni da im bazom upravljaju ročnici. *Buffalo soldiers* je u svijetu prošao prilično nezapaženo, a tome je najviše kumovala nes(p)retna činjenica da je dovršen upravo prije 11. rujna 2001. i rušenja njujorških "Blizanača". Zbog toga je njegova distribucija odgađana gotovo dvije godine, a kada je stigao u kina, Amerikanci su već bili u novom velikom ratu, onom u Iraku. To je sasvim sasjeklo nade producenata u zaradu, jer su shvatili da su snimili krivi film u krivo vrijeme. I kod nas je bio relativno kratko u kinodistribuciji, no upravo je izašao na DVD-u i videu pa, ako vas zanima jedan drukčiji prikaz života američkih marinceva, sada ga možete pogledati kod kuće.

Leon RIZMAUL (leonriz@net.hr)

26. ožujka 1945. Amerikanci zauzeli Iwo Jimu

Iwo Jima je otočić u arhipelagu vulkanskog otočja smješten u zapadnom Pacifiku, 1200 km jugoistočno od Tokija. Inače nevažni otočić postao je vrlo važan nakon što su 1944. Amerikanci osvojili Guam i Saipan. Naime, Iwo Jima je imao tri zračne luke pomoću kojih bi, ako ih osvoje, Amerikanci imali za svoje bombardere u dometu japanske gradove. Japanci su bili svjesni te strateške važnosti Iwo Jime te su se vrlo dobro utvrdili na otoku iskopavši kilometre tunela, rovova, bunkera i ostalih utvrda. Odlučili su držati otok do posljednjeg čovjeka. Prije početka iskrcavanja, američki bombarderi B-24 i B-25 bombardirali su otok 72 dana, no vulkansko porijeklo otoka i brojne špilje onemogućile su učinkovito slabljenje japanskog otpora. Posljednji japanski otpor skršen je nakon gotovo pedeset dana otpora 26. ožujka 1945. U operaciji zauzimanja Iwo Jime poginulo je šest tisuća, a ranjeno više od sedamnaest tisuća američkih vojnika. Gotovo svi branitelji otoka, njih dvadesetdvije tisuće, poginuli su. Na taj su način Amerikanci pod svoju kontrolu dobili gotovo cijeli zapadni Pacifik.

Potkraj ožujka 1829. Izazov Oxfordu s Cambridgea

Englezu ne treba reći ništa više nego "Utrka čamaca" pa da mu bude jasno kako se govori o nadmetanju osmeraca sveučilišta Oxforda i Cambridgea. Idejni tvorci utrke dvojica su prijatelja i pučkoškolskih kolega iz Londona, koji su studentske dane proveli na suparničkim sveučilištima. Potkraj ožujka 1829. student sa Cambridgea poslao je pismo u kojem je pozvao kolegu s Oxforda na nadmetanje. Ovaj je prihvatio izazov, a u prvoj utrci pobijedili su veslači Oxforda. Odmah je uvedena tradicija da prošlogodišnja gubitnička momčad šalje pismo kojim izaziva protivnika na uzvratnu utrku. Druga, uzvratna utrka, održana je sedam godina poslije, a od 1856. nadmetanje se održava svake godine. Poslije je uvedena tradicija da se utrka održava redovito zadnje subote prije uskrasnih blagdana. Vesla se na rijeci Temzi, u zapadnom Londonu, i to uzvodno, za vrijeme plime. Staza je duga 6 778 metara, a uprava Londonske luke obustavlja za vrijeme utrke sav promet na tom dijelu Temze. Posljednjih desetljeća utrku prenose televizijske kamere, pa program uživo prate milijuni gledatelja diljem svijeta. Na startu nema nikakvih drugih zastava osim sveučilišnih, a stasiti veslači razlikuju se samo po bojama majica - tamnoplave ima Oxford, a svijetloplave Cambridge.

Leon RIZMAUL (leonriz@net.hr)

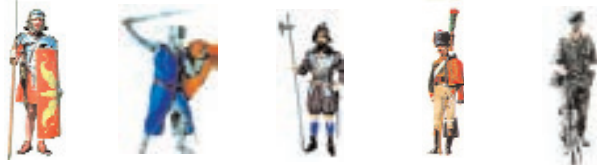
SLOVO DUHOVNOSTI

Uskrs

Blagdan Uskrsa nije samo sjećanje na događaj koji se zbilo prije dvije tisuće godina. Euharistijskim slavljem i liturgijskim činima posadašnjuje se uskrsni događaj i danas. Za Isusa nema prošlosti ili budućnosti. Njegov Uskrs je sada. Ipak postoji opasnost da nas misterij nadiđe. Treba prvo leći u grob oholosti i umrijeti u sebi. Samo mrtav čovjek može uskrsnuti. Smrt grijeha uvodi nas u zagrljaj s Uskrslim. To je najveličanstvenija eksplozija ljubavi. Do uskrsnuća Isusova postojalo je beznade i ropski hroptaj. Ovo nedjeljno jutro je zora novog čovječanstva. Doista je uskrsnuo, ali ne da napusti zemlju, već da porazivši smrt postane gospodar zemlje. Treba samo predati smrti našega staroga čovjeka. Naše poraze i grijeha te padove i beznade kad položimo u grob, postaju preobraženi početak novog života. Uskrсна zora dolazi.

Mirko ČOSIĆ

Narednik

Podrijetlo naziva *sergeant* (narednik) najbolje se očituje u činjenici da u britanskoj elitnoj konjičkoj postrojbama **The Household Cavalry**, u kojoj su nekoć služili isključivo gentlemani, takav čin jednostavno ne postoji. Naime, naziv *sergeant* potječe od naziva za slugu (*servant*). U drugim postrojbama britanske vojske oznake za dočasničke činove, a osobito za rang narednika, svoje korijene imaju još u napoleonskim ratovima, pa stoga sadrže i heraldičke dodatke.

Danas britanski narednici nose tri pruge presavijene u obliku slova "A", ali pod mnogo tupljim kutem. Za razliku od njih, kaplari imaju dvije, ali viši rangovi narednika zvani *sergeant-major* i *quarter-master-sergeant*, što donekle odgovara činu stožernog narednika, imaju četiri pruge. Iznad stožernog narednika u britanskoj vojsci su dočasnički činovi obuhvaćeni nazivom *Warrant Officers*, vojnici koji su svoje imenovanje dobili u obliku svojevrsnog dekreta. Zanimljivo je da se naziv sve do prvih godina nakon **II. svj. rata** nije pisao *sergeant*, kao što je danas uobičajeno, već *serjaent*.

Britanski Staff sergeant

U američkoj vojsci čin narednika mnogo je više gradiran. Naziv *sergeant* nosi tek najniži od njih kojeg se, da ga se razlikuje od ostalih, naziva *buck sergeant*. Riječ je o petom po redu činu u tamošnjoj vojnoj hijerarhiji, iznad kaplara a ispod stožernog narednika, odnosno drugom po redu najnižem dočasničkom činu. Vrlo je slično i u postrojbama američkih marinaca.

Njemački naziv za narednika je *Feldwebel*, čin postoji od ranog **XVIII. stoljeća**, a potječe još iz srednjega vijeka. Smatra se višim dočasnikom, odnosno nadređenim činovima koji se nazivaju *Gefreiter* i *Unteroffizier*. Bio je osobito popularan u bavarskoj vojsci u vrijeme kada je **Bavarska** bila neovisna kraljevina (**XIX. st.**), a čin se dijelio na viši čin *Oberfeldwebel* i još viši *Hauptfeldwebel*. Najviši njemački narednički čin zove se *Stabsfeldwebel* (stožerni narednik). U I. svj. ratu postojao je čin *Vizefeldwebel* koji se pretvorio u čin zvan *Unterfeldwebel*, a u SS- formacijama *Feldwebel* se zvao *Scharführer*.

Njemački Feldwebel

Jurica MILETIĆ

www.militarybadges.info

Strаница www.militarybadges.info još je jedna stranica za ljubitelje militarije i sve koje zanima vojna povijest vezana uz **vojne odore i obilježja**. Site je vrlo opširan i vlasnik (jedan od ljubitelja militarije) ga je dosad dopunio sa čak 213 podstranica, uključujući i linkove prema *srodnim* siteovima.

Glavnina opusa odnosi se na odore i obilježja vojnika sudionika **II. svj. rata** i u tom smislu za svaku državu, sudionicu tog globalnog sukoba postoji neka vrsta fotogalerije, tj. slikovnog prikaza obilježja, činova i odora. Stoga je stranica iznimno zanimljiva svima koji žele ili upotpuniti svoju kolekciju militarije ili se upoznati s vojnom kulturom neke države unazad pola stoljeća, pa i više. Zanimljivo je, primjerice, da kad kliknete na naziv ili kraticu neke države, otvara se podstranica s nizom linkova prema medaljama, kako onim pomalo zaboravljanim, tako i aktualnim, čak razvrstanim i po vrijednosti i inim kategorijama. Takav primjer pronašli smo na podstranici **SAD-a**, a na podstranicama **Kine** i bivšeg **Sovjetskog Saveza** postoje čak i dokumenti vezani uz nazive i vrste odora, naoružanja i odlikovanja. Dakle, riječ je o iznimno zanimljivom siteu koji svakako treba preporučiti. Naravno, *scanovi* određenih dokumenata nisu savršene kvalitete, no, definitivno su čitki i pregledljivi.

Ivan BELINEC

KVIZ

pripremio Ž. STIPANOVIĆ

1. Na kojoj gori se Isus znojio krvavim znojem?

- a) Maslinskoj
- b) Golgoti
- c) Horebu

2. Kako se zvao sluga Velikog svećenika kome je Petar nakon Judine izdaje mačem odrezao uho?

- a) Marko
- b) Kaifa
- c) Malko

3. Tko je Isusu pomogao nositi križ?

- a) Šimun Petar
- b) Šimun Cirenac
- c) Šimun Antiohijski

4. Tko je prvi vidio Uskrslog Krista?

- a) Apostol Ivan
- b) Apostol Toma
- c) Marija Magdalena

5. Nakon koliko dana je Isus uzašao na nebo?

- a) trideset
- b) četrdeset
- c) pedeset

Referenca: 10-20-30-40-50

HRVATSKI VOJNIK

www.hrvatski-vojn timer.hr